T084 TKL 2 (01) 1509 Luận Đại Trí Độ 41.Giải Thích Mười Tám Pháp Không Chung

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509

LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ QUYEÅN 26

41-GIAÛI THÍCH MÖÔØI TAÙM PHAÙP KHOÂNG CHUNG

Möôøi taùm phaùp khoâng chung laø:
1. Caùc ñöùc Phaät thaân khoâng loãi.
2. Mieäng khoâng loãi.
3. Nieäm khoâng loãi.
4. Khoâng coù dò töôûng.
5. Khoâng coù taâm baát ñònh.
6. Khoâng coù ñieàu khoâng bieát maø ñaõ boû.
7. Duïc khoâng giaûm.
8. Tinh taán khoâng giaûm.
9. Nieäm khoâng giaûm.
10. Tueä khoâng giaûm.
11. Giaûi thoaùt khoâng giaûm.
12. Giaûi thoaùt tri kieán khoâng giaûm.
13. Taát caû thaân nghieäp haønh theo trí tueä.
14. Taát caû khaåu nghieäp haønh theo trí tueä.
15. Taát caû yù nghieäp haønh theo trí tueä.
16. Trí tueä bieát ñôøi quaù khöù voâ ngaïi.
17. Trí tueä bieát ñôøi vò lai voâ ngaïi.
18. Trí tueä bieát ñôøi hieän taïi voâ ngaïi.
SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 26 4

Hoûi: Ba möôi saùu phaùp (Möôøi löïc, Boán voâ sôû uùy, Boán voâ ngaïi trí, Möôøi taùm phaùp khoâng chung) ñeàu laø Phaät phaùp, sao chæ coù möôøi taùm phaùp laø khoâng chung (chæ rieâng Phaät coù)? Ñaùp: Trong möôøi taùm phaùp tröôùc, haøng Thanh vaên, Bích-chi Phaät coù phaàn, trong möôøi taùm phaùp sau naøy, haøng Thanh vaên, Bích-chi Phaät voâ phaàn. Nhö Xaù-lôïi-phaát hay phaân bieät caùc phaùp, dieãn noùi moät caâu, thoâng suoát khoâng ngaïi, Phaät khen raèng: kheùo thoâng phaùp taùnh, coøn A-neâ- loâ-ñaäu thì maét trôøi baäc nhaát. Caùc Thanh vaên ñeàu coù phaàn nhö vaäy. Ñoái vôùi boán vieäc khoâng sôï coù phaàn laø, nhö Phaät noùi trong haøng ñeä töû ngöôøi coù theå roáng tieáng roáng sö töû thì Taân-ñaàu-loâ-phaû-la-ñoûa-theä laø baäc nhaát. Xaù-lôïi-phaát cuõng töï theà raèng: Ta trong baûy ngaøy baûy ñeâm coù theå dieãn noùi moät nghóa khieán cho khoâng cuøng taän. Boán phaân bieät tueä, caùc A-la-haùn, Xaù-lôïi-phaát, Muïc-kieàn-lieân,

Phuù-laâu-na, A-nan, Ca-chieân-dieân... cuõng bieát ñöôïc nghóa, teân goïi, ngöõ ngoân, vaø vui noùi. Do vaäy möôøi taùm phaùp tröôùc chaúng goïi laø khoâng chung. Hoûi: Sao Phaät khoâng coù thaân loãi, khoâng coù mieäng loãi? Ñaùp: Trong voâ löôïng A-taêng-kyø kieáp Phaät trì giôùi thanh tònh neân thaân nghieäp, khaåu nghieäp khoâng loãi. Coøn caùc A-la-haùn nhö Xaù-lôïi-phaát trì giôùi khoâng laâu, nhieàu nhaát laø saùu möôi kieáp cho neân coù loãi. Phaät trong voâ löôïng A-taêng-kyø kieáp nhoùm caùc giôùi thanh tònh ñöôïc thaønh töïu, thöôøng haønh thieàn ñònh raát saâu, ñöôïc taát caû trí tueä vi dieäu, kheùo tu taâm ñaïi bi, cho neân khoâng loãi. Laïi nöõa, Phaät nhoå heát caùc nhaân duyeân goác toäi, cho neân khoâng loãi. Nhaân duyeân goác toäi coù boán: 1. Nhaân duyeân tham duïc. 2. Nhaân duyeân saân nhueá. 3. Nhaân duyeân sôï haõi. 4. Nhaân duyeân ngu si. Nhaân duyeân vaø taäp khí goác toäi ñeàu ñaõ nhoå A-la-haùn, Bích-chi Phaät tuy nhoå nhaân duyeân toäi maø taäp khí ñang coøn, neân hoaëc coù luùc coù loãi. Phaät ñoái vôùi heát thaûy phaùp thöôøng thaønh töïu trí tueä bieát khaép vieân maõn. Neáu khoâng bieát neân coù loãi, nhö Xaù-lôïi-phaát vôùi naêm traêm Tyø-kheo du haønh ñeán moät ngoâi chuøa vaéng ôû laïi ñeâm, luùc aáy gaëp ngaøy thuyeát giôùi, khoâng bieát vieäc noäi giôùi ngoaïi giôùi theá naøo, môùi baïch Phaät, Phaät daïy taïi truù xöù chæ ôû moät ñeâm roài boû, thì khoâng coù giôùi. Laïi moät luùc khaùc, Xaù-lôïi-phaát, Muïc-kieàn-lieân cuøng vôùi naêm traêm Tyø-kheo luùc trôû veà laïi, to tieáng oàn aøo, Phaät ñuoåi ñi ra ngoaøi, aáy laø mieäng coù loãi. Laïi nhö Xaù-lôïi-phaát khoâng bieát pheùp aên bình ñaúng neân Phaät quôû oâng aên ñoà baát tònh (traùi phaùp). Nhö

vaäy laø thaân, mieäng coù loãi. Caùc phieàn naõo taäp khí Phaät saïch heát, cho neân khoâng coù loãi nhö vaäy. Laïi nöõa, heát thaûy thaân nghieäp, khaåu nghieäp cuûa Phaät ñeàu haønh theo trí tueä cho neân thaân khoâng loãi, mieäng khoâng loãi. Do caùc nhaân duyeân nhö vaäy neân thaân khoâng loãi, mieäng khoâng loãi. Nieäm khoâng loãi: Taâm kheùo tu Boán nieäm xöù suoát ngaøy ñeâm, kheùo tu thieàn ñònh thaâm saâu, taâm khoâng taùn loaïn, kheùo döùt duïc aùi vaø phaùp aùi, ñoái caùc phaùp taâm khoâng nhieãm tröôùc, ñöôïc choã taâm an oån ñeä nhaát, neáu taâm boàn choàn voäi vaøng thì nieäm coù choã queân maát. Taâm Phaät khoâng coù ñöôïc maát, vì vaäy neân khoâng loãi. Phaät coù Tuùc maïng thoâng, Ba minh, Möôøi löïc, ba thöù trang nghieâm nieäm, neân nieäm ñöôïc thaønh töïu khoâng loãi, vì nieäm phaàn nhieàu duïng ôû quaù khöù. Laïi nöõa, nieäm caên nieäm löïc voâ bieân voâ taän neân nieäm khoâng loãi. Laïi nöõa, heát thaûy yù nghieäp cuûa Phaät haønh theo trí tueä neân nieäm khoâng loãi. Moãi moãi nieäm ñeàu theo yù haønh. Nhö vaäy goïi laø nieäm khoâng loãi, nhö trong kinh Trôøi hoûi noùi: Ngöôøi naøo khoâng loãi laàm? Ngöôøi naøo khoâng maát nieäm? Ngöôøi naøo thöôøng nhaát taâm? Laøm ñöôïc vieäc ñaùng laøm, Chaùnh bieát heát thaûy phaùp, Thoaùt heát taát caû chöôùng, Thaønh töïu caùc coâng ñöùc, Chæ coù moät mình Phaät. Khoâng dò töôûng: Phaät ñoái vôùi chuùng sanh khoâng coù phaân bieät, khoâng coù töôûng xa gaàn dò bieät: ngöôøi aáy quí coù theå noùi cho, ngöôøi kia heøn khoâng theå noùi cho. Nhö maët trôøi xuaát

hieän chieáu khaép vaïn vaät, aùnh saùng Ñaïi bi cuûa Phaät bình ñaúng thöông xoùt cöùu ñoä heát thaûy chuùng sanh, ngöôøi cung kính, ngöôøi khoâng cung kính, oaùn, thaân, quí, tieän, taát caû ñeàu bình ñaúng, nhö ngöôøi hoát phaân teân Ni-ñaø, Phaät cuõng hoùa ñoä cho thaønh ñaïi A-la-haùn, nhö cö só Ñöùc Hoä, laøm haàm löûa, boû ñoäc vaøo ñoà aên muoán ñeå haïi Phaät, lieàn trong ngaøy aáy ñöôïc tröø ba ñoäc, dieät löûa taø kieán. Nhö vaäy laø khoâng coù töôûng dò bieät. Laïi nöõa, ñoái vôùi Xaù-lôïi-phaát, Di-laëc Boà-taùt... thuaän theo Phaät phaùp tu haønh, Phaät cuõng khoâng thieân aùi, ñoái vôùi Ñeà-baø-ñaït-ña, Phuù-la-na ngoaïi ñaïo, luïc sö taø kieán... Phaät cuõng khoâng gheùt, aáy laø Phaät huaân tu taâm trong voâ löôïng A-taêng-kyø kieáp, neân laø baùu ôû giöõa chuùng sanh, nhö chaân kim khoâng theå laøm cho bieán khaùc ñöôïc.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 26 6

Laïi nöõa, Phaät duøng Phaät nhaõn ngaøy ñeâm saùu thôøi quaùn heát thaûy chuùng sanh ai coù theå ñoä, khoâng boû maát thôøi. Phaät bình ñaúng quaùn chuùng sanh, neân khoâng coù töôûng dò bieät. Laïi nöõa, Phaät duøng caùc nhaân duyeân, khen thieän phaùp cheâ baát thieän phaùp, taâm cuõng khoâng taêng giaûm ñoái vôùi thieän aùc, chæ vì ñoä chuùng sanh, neân môùi coù söï phaân bieät, aáy laø khoâng coù töôûng dò bieät. Laïi nöõa, nhö trong kinh Nhaát thieát baát haønh noùi: Phaät quaùn heát thaûy chuùng sanh nhö thaân mình, vieäc caàn laøm ñaõ laøm xong, khoâng ñaàu, khoâng giöõa, khoâng cuoái, aáy goïi laø khoâng coù töôûng dò bieät. Laïi nöõa, Phaät quaùn heát thaûy chuùng sanh vaø caùc phaùp, töø xöa laïi nay khoâng sanh khoâng dieät, thöôøng thanh tònh nhö Nieát-baøn; aáy goïi laø khoâng coù töôûng dò bieät. Laïi nöõa, vaøo cöûa phaùp baát nhò laø cöûa caùc phaùp thaät töôùng. Dò töôùng töùc laø hai phaùp, hai phaùp töùc laø taø ñaïo. Phaät laø ngöôøi khoâng doái phaùp, khoâng haønh doái phaùp, thöôøng haønh vaøo cöûa phaùp baát nhò. Doái phaùp töùc laø dò töôùng. Nhö vaäy goïi laø khoâng coù töôûng dò bieät. Khoâng coù taâm baát ñònh: Ñònh laø nhaát taâm khoâng loaïn, trong taâm loaïn khoâng theå thaáy ñöôïc söï thaät, nhö nöôùc daäy soùng khoâng theå troâng thaáy maët, nhö ñeøn giöõa gioù khoâng theå soi toû. Do vaäy noùi Phaät khoâng coù taâm baát ñònh. Hoûi: Ñònh laø töø Vò ñaùo ñòa cho ñeán Dieät taän ñònh. Vaøo trong caùc ñònh khoâng theå khôûi thaân nghieäp, khaåu nghieäp. Neáu Phaät thöôøng ñònh, khoâng coù luùc naøo taâm khoâng ñònh, thì laøm sao du haønh caùc nöôùc, ñuû boán oai nghi, vì ñaïi chuùng duøng ñuû nhaân duyeân, thí duï maø thuyeát phaùp? Vieäc nhö vaäy, taâm thuoäc Duïc giôùi vaø ôû Phaïm theá khoâng vaøo ñònh, môùi coù theå coù vieäc aáy? Ñaùp: Khoâng coù taâm baát ñònh coù nhieàu nghóa. Ñònh laø thöôøng nhieáp taâm ôû trong thieän phaùp, Phaät ñònh ôû trong caùc phaùp thaät töôùng, khoâng thoái khoâng maát, aáy goïi laø khoâng coù taâm baát ñònh. Laïi nöõa, ôû trong Duïc giôùi coù ñònh, vaøo trong ñònh aáy coù theå thuyeát phaùp. Vì vaäy neân trong A-tyø-ñaøm noùi: heä thuoäc Duïc giôùi, coù caùc coâng ñöùc thuø dieäu laø Boán thaùnh chuûng, Boán nieäm xöù, Boán chaùnh caàn, Boán nhö yù tuùc, Naêm caên, Naêm löïc, Voâ traùnh tam-muoäi, nguyeän trí, boán trí voâ ngaïi. Phaät vaøo ñònh ôû trong Duïc giôùi neân goïi laø khoâng coù taâm baát ñònh. Caùc Thanh

vaên, Bích-chi Phaät töø ñònh khôûi daäy, thì hoaëc laïi vaøo voâ kyù taâm hoaëc vaøo thieän taâm, hoaëc thoái lui vaøo caáu taâm, coøn Phaät töø ñònh khôûi daäy lieàn vaøo ñònh Duïc giôùi, khoâng heà coù luùc naøo taâm taùn loaïn, do vaäy neân goïi laø khoâng coù taâm baát ñònh.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 26 7

Laïi nöõa, nhö ôû trong phaùp Thanh vaên, hoùa nhaân thuyeát phaùp thì hoùa chuû khoâng thuyeát, hoùa chuû thuyeát phaùp thì hoùa nhaân khoâng thuyeát. Phaät thì khoâng nhö vaäy, hoùa chuû hoùa nhaân ñeàu coù theå ñoàng thôøi thuyeát phaùp. Taâm ñònh cuõng coù theå khaùc. Thanh vaên vaøo ñònh thì khoâng thuyeát, Phaät ôû trong ñònh cuõng coù theå thuyeát phaùp, cuõng coù theå du haønh, nhö trong kinh Taâm maät Maät Tích noùi: Chö Phaät taâm thöôøng ôû trong ñònh, taâm cuõng coù theå thuyeát phaùp. Laïi nöõa, phaùp laøm taâm taùn loaïn laø caùc kieát söû, nghi, hoái, Phaät khoâng coù caùc thöù ñoù. A-la-haùn tuy khoâng coøn nghi ñoái vôùi lyù Töù ñeá, nhöng ñoái heát thaûy phaùp choã choã coù nghi, Phaät ñoái vôùi heát thaûy phaùp, thöôøng ñònh khoâng nghi, vì khoâng coù trí tueä baát ñònh. Laïi nöõa, Thanh vaên coøn coù caùc phieàn naõo taäp khí, coù thoái phaùp cho neân taùn loaïn, Phaät ñoái vôùi choã Nhaát thieát trí, trí vieân maõn cho neân khoâng loaïn; nhö trong bình nöôùc ñaày, thì khoâng ñoäng khoâng tieáng. Laïi nöõa, chæ moät mình Phaät laø khoâng doái phaùp, toái thöôïng giöõa ba haïng ngöôøi kieân coá, khoå vui taâm khoâng ñoåi khaùc, töôùng nhaát, töôùng dò, töôùng sanh dieät, töôùng ñoaïn thöôøng, töôùng ñi laïi, caùc phaùp töôùng nhö vaäy, ñeàu laø phaùp hö doái, phaùp hoøa hôïp hö voïng laøm ra, Phaät an truù trong caùc phaùp thaät töôùng, neân taâm khoâng coù baát ñònh. Khoâng baát ñònh neân taâm khoâng ñoåi khaùc. Laïi nöõa, trong naêm phaùp khoâng theå nghó baøn (chuùng sanh nhieàu ít, nghieäp löïc, long löïc, thieàn ñònh löïc, Phaät phaùp löïc – N.D), Phaät laïi raát khoâng theå nghó baøn. Möôøi taùm phaùp khoâng chung aáy laø taïng thaäm thaâm cuûa Phaät, ai coù theå nghó baøn ñöôïc. Do vaäy, Phaät khoâng coù taâm baát ñònh, vieäc chaéc chaén phaûi nhö vaäy. Phaät tuy thöôøng nhaäp ñònh, khoâng coù thoâ taâm giaùc quaùn, nhöng coù trí tueä khoâng theå nghó baøn, cho neân cuõng coù theå thuyeát phaùp; ví nhö nhaïc trôøi, tuøy theo trôøi muoán, caùc tieáng öùng ra, cuõng laø voâ taâm, cuõng laø phaùp voâ thöùc, do nhaân duyeân phöôùc ñöùc cuûa chö thieân neân coù ñöôïc nhö vaäy. Nhö nhaïc trôøi voâ taâm, voâ thöùc maø hay caûm öùng vaät, huoáng Phaät höõu taâm maø khoâng thuyeát phaùp. Do vaäy noùi Phaät khoâng coù taâm baát ñònh. Khoâng coù ñieàu khoâng bieát ñaõ xaû: Chuùng sanh coù ba thoï laø thoï khoå, thoï vui, thoï khoâng khoå khoâng vui. Thoï khoå sanh saân, thoï vui sanh aùi, thoï khoâng khoå khoâng vui sanh ngu si. Ba thoï aáy thoï khoå sanh khoå, ôû trong khoå thì maát vui, thoï vui sanh vui, ôû trong vui thì maát khoå, coøn thoï khoâng khoå khoâng vui thì khoâng bieát laø khoå, khoâng bieát laø vui, nhöõng ngöôøi ñoän caên phaàn nhieàu bieát thoï khoå thoï vui, coøn ñoái vôùi thoï khoâng khoå khoâng vui, khoâng hay khoâng bieát maø chæ coù taâm xaû, aáy laø bò kieát söû ngu si sai

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 26 8

khieán. Phaät ñoái vôùi thoï khoâng khoå khoâng vui bieát roõ khi noù sanh, bieát roõ khi noù truï, bieát roõ khi noù dieät. Do vaäy noùi Phaät khoâng coù taâm khoâng bieát ñaõ xaû. Hoûi: Trong ñaây theá naøo goïi laø xaû? Khoâng khoå khoâng vui töùc laø xaû? Hay xaû giaùc chi trong baûy giaùc chi? Hay xaû trong Boán taâm voâ löôïng goïi laø xaû? Ñaùp: Khoâng khoå khoâng vui töùc laø xaû. Xaû trong hai choã kia cuõng nhö vaäy. Vì sao? Vì caùc ngöôøi khaùc ñoái vôùi thoï khoâng khoå khoâng vui, trong moãi nieäm khi sanh, khi truï, khi dieät, thaät laâu môùi roõ, coøn Phaät trong moãi nieäm ñeàu bieát roõ; xaû giaùc chi trong baûy giaùc chi, neáu taâm chaùnh ñaúng khoâng traàm khoâng ñoäng, luùc aáy laø xaû. Neáu khi traàm thì haønh töôûng tinh taán, neáu khi ñoäng thì haønh töôûng nhieáp taâm. Caùc Thanh vaên, Bích-chi Phaät hoaëc coù khi nhieáp taâm sai, taâm rung ñoäng chöa ñöôïc bình ñaúng lieàn xaû, coøn Phaät ôû trong moãi nieäm taâm thoâ, teá caïn saâu ñeàu bieát heát, bieát roài môùi xaû. Hoûi: Neáu nhö vaäy, sao Phaät vì Nan-ñaø, baûo caùc Tyø-kheo raèng: Nan- ñaø ñoái vôùi caùc thoï khi sanh, bieát, khi truï bieát, khi dieät bieát. Caùc töôûng caùc giaùc cuõng nhö vaäy? Ñaùp: Bieát coù hai: 1. Bieát trong taâm khoå thoï sanh, bieát khoå thoï sanh; khoå thoï truï, bieát khoå thoï truï; khoå thoï dieät, bieát khoå thoï dieät; laïc thoï sanh, bieát laïc thoï sanh; laïc thoï truï bieát laïc thoï truï; laïc thoï dieät bieát laïc thoï dieät. Baát khoå baát laïc thoï cuõng nhö vaäy. Chæ bieát ñöôïc töôùng toång quaùt khoâng bieát ñöôïc töôùng rieâng bieät. 2. Trong moãi nieäm coù khoå thoï, laïc thoï, baát khoå baát laïc thoï ñeàu bieát ñeàu hay. Taâm soá phaùp trong moãi nieäm, khoâng ñieàu gì khoâng bieát maø boû qua. Do vaäy noùi Phaät khoâng coù ñieàu khoâng bieát ñaõ xaû. Laïi nöõa, coù khi Phaät boû chuùng sanh, ñeå vaøo thieàn ñònh thaäm thaâm moät thaùng hai thaùng. Coù ngöôøi nghi: Phaät vì ñoä chuùng sanh maø ra ñôøi, côù sao thöôøng nhaäp ñònh? Phaät noùi: Ta coù ñuû nhaân duyeân bieát roài neân xaû, chöù chaúng phaûi khoâng bieát ñaõ xaû. Hoûi: Theá naøo laø nhaân duyeân bieát roài môùi xaû? Ñaùp: Ñoái vôùi ñaïi chuùng meät nhoïc mhaøm chaùn neân taïm nghæ. Laïi nöõa, Phaät ñôøi ñôøi thöôøng öa haïnh vieãn ly, khi Boà-taùt ôû trong thai meï, meï cuõng öa haïnh vieãn ly, ñi khoûi thaønh boán möôi daëm ôû trong vöôøn Laâm-tyø-ni ñaûn sanh, khi thaønh ñaïo, ôû taïi trong röøng Öu-laâu-taàn-loa (Uruvela) moät mình ôû döôùi caây thaønh Phaät, luùc ban ñaàu Chuyeån phaùp luaân cuõng ôû taïi röøng Nai choã tieân nhaân ôû, luùc vaøo Nieát-baøn thì ôû döôùi caây Ta-la song thoï, maõi maõi öa haønh haïnh vieãn ly. Do vaäy neân Phaät vaøo

thieàn ñònh. Laïi nöõa, Phaät thöôøng thaønh töïu taâm xaû, cho neân vaøo thieàn ñònh. Laïi nöõa, Phaät thöôøng xa lìa choã oàn aøo taïp ngöõ, töï quaùn coâng ñöùc taïng cuûa chö Phaät, höôûng thoï caùi vui thanh tònh ñeä nhaát, cho neân vaøo thieàn ñònh. Laïi nöõa, khi Phaät thuyeát phaùp xong, thöôøng daïy caùc Tyø-kheo neân toïa thieàn, ñeå sau khoûi hoái haän, mieäng noùi vaø thaân cuõng töï laøm nhö vaäy, cho neân vaøo thieàn ñònh. Laïi nöõa, chaùn gheùt cuøng döôøng, bieát chuùng sanh keû ñaùng ñöôïc ñoä, vaøo thieàn ñònh laøm hoùa nhaân ñi ñeán ñoä. Laïi nöõa, coù chuùng sanh ñònh ít tueä nhieàu, neân thaân thò hieän haønh thieàn ñeå giaùo

hoùa. Laïi nöõa, coù ngöôøi vì thöôøng thaáy Phaät neân sanh taâm nhaøm chaùn, Phaät taïm xa laùnh ñeå khieán hoï khao khaùt troâng thaáy. Laïi nöõa, Phaät muoán thuyeát phaùp cho chö thieân, neân ôû choã nhaøn tònh. Laïi nöõa, Phaät muoán laøm pheùp taéc cho ñôøi sau, cho neân toïa thieàn. Laïi Phaät töï Chuyeån phaùp luaân xong, ñem vieäc aáy giao phoù laïi cho ñeä töû, neân vaøo thieàn ñònh. Laïi nöõa, thò hieän hai ñaïo ñeå nhieáp hoùa chuùng sanh: 1. Thieàn ñònh, 2. Trí tueä. Phaät thuyeát phaùp ôû giöõa ñaïi chuùng, laø thò hieän trí tueä; ôû choã vaéng nhieáp taâm laø thò hieän thieàn ñònh. Laïi nöõa, chuùng sanh ñoái vôùi saùu traàn coù ba caùch haønh xöû: Thaáy saéc ñeïp sanh vui möøng, thaáy saéc xaáu sanh öu khoå, thaáy saéc khoâng ñeïp khoâng xaáu sanh xaû taâm, cho ñeán yù bieát phaùp cuõng nhö vaäy. Phaät ñoái vôùi saùu traàn raát töï taïi, ôû choã vui möøng öu khoå ñeàu sanh xaû taâm, nhö ñöôïc noùi trong ñoaïn Thaùnh nhö yù. Nhö vaäy, do caùc nhaân duyeân neân vaøo thieàn ñònh, chaúng phaûi khoâng bieát ñaõ xaû. Duïc khoâng giaûm: Phaät bieát caùi aân cuûa thieän phaùp, neân thöôøng muoán nhoùm caùc thieän phaùp, ham muoán aáy khoâng giaûm suùt. Tu taäp caùc thieän phaùp, taâm khoâng bieát nhaøm ñuû, aáy laø duïc khoâng giaûm. Thí nhö moät Tröôûng laõo Tyø-kheo muø maét, töï vaù aùo Taêng-giaø-leâ, xaâu kim khoâng ñöôïc, noùi vôùi moïi ngöôøi raèng: “Ai ham muoán phöôùc ñöùc, haõy xaâu kim duøm toâi.” Baáy giôø Phaät hieän ôû tröôùc maët, noùi raèng: “Ta laø ngöôøi ham muoán phöôùc ñöùc khoâng bieát nhaøm ñuû, haõy ñöa kim oâng ñaây.” Tyø-kheo aáy coá gaéng thaáy ñöôïc aùnh saùng cuûa Phaät, laïi bieát aâm thanh cuûa Phaät, baïch Phaät raèng: “Bieån coâng ñöùc cuûa Phaät voâ löôïng, ñeàu taän cuøng bieân teá, côù sao

khoâng bieát nhaøm ñuû?” Phaät baûo Tyø-kheo: “Quaû baùo coâng ñöùc raát saâu, khoâng coù ai nhö Ta bieát phaàn aân coâng ñöùc. Ta tuy ñaõ taän cuøng bieân teá coâng ñöùc, maø voán vì Taâm ta ham muoán khoâng nhaøm ñuû neân ñöôïc thaønh Phaät, theá neân nay vaãn ham khoâng ngöøng. Tuy khoâng coù töôùng coâng ñöùc khaû ñaéc, maø taâm ham muoán cuûa Ta cuõng khoâng döøng.” Chö thieân, ngöôøi ñôøi kinh ngaïc, tænh ngoä, Phaät ñoái vôùi coâng ñöùc coøn khoâng bieát nhaøm ñuû, huoáng gì ngöôøi khaùc. Phaät noùi phaùp cho Tyø-kheo aáy, baáy giôø maét thòt saùng ra, tueä nhaõn ñöôïc thaønh töïu. Hoûi: Nhö Phaät töôùng, ñaõ döùt ham muoán ñoái vôùi heát thaûy thieän phaùp, côù sao nay noùi ham muoán khoâng giaûm? Ñaùp: Noùi döùt ham muoán ñoái vôùi heát thaûy thieän phaùp laø chöa ñöôïc muoán ñöôïc, ñöôïc roài muoán taêng ích, Phaät khoâng coù ham muoán nhö vaäy, heát thaûy coâng ñöùc Phaät ñaõ ñaày ñuû, khoâng coù coâng ñöùc gì khoâng ñöôïc, cuõng khoâng taêng ích. Nay noùi ham muoán laø nhö tröôùc noùi, Phaät tuy coù ñuû heát thaûy coâng ñöùc maø taâm ham muoán coâng ñöùc cuõng khoâng thoâi; ví nhö ngöïa baùu, tuy ñi ñeán nôi maø taâm ham muoán ñi khoâng ngöøng, ñeán cheát khoâng boû. Phaät baûo cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa löûa lôùn luùc kieáp taän, ñoát chaùy heát tam thieân ñaïi thieân theá giôùi, maø theá löûa vaãn khoâng ngöøng, löûa trí tueä cuûa Phaät cuõng nhö vaäy, ñoát chaùy heát phieàn naõo, chieáu roõ caùc phaùp roài maø loøng ham muoán töông öng vôùi trí tueä vaãn khoâng taän. Laïi nöõa, Phaät

ñaày ñuû heát thaûy coâng ñöùc thieän phaùp, maø chuùng sanh chöa ñoä heát, neân taâm muoán ñoä khoâng ngöøng nghæ. Hoûi: Neáu Phaät muoán ñoä chuùng sanh chöa ngöøng nghæ, côù sao Ngaøi vaøo Nieát-baøn? Ñaùp: Ñoä chuùng sanh coù hai loái: hoaëc coù ngöôøi hieän tieàn ñaéc ñoä, hoaëc coù ngöôøi sau khi Phaät Nieát-baøn ñaéc ñoä. Nhö trong kinh Phaùp Hoa noùi: Thaày thuoác cheá thuoác ñöa cho caùc ñöùa con, caùc con boû khoâng duøng, vì theá neân vaøo Nieát-baøn. Laïi nöõa, coù chuùng sanh caên ñoän ñöùc moûng, khoâng thaønh ñaïi söï ñöôïc, chæ coù theå gieo nhaân duyeân phöôùc ñöùc, vì theá neân vaøo Nieát-baøn. Hoûi: Sau khi Phaät dieät ñoä, cuõng coù ngöôøi chöùng ñöôïc A-la-haùn, côù sao noùi chæ coù theå gieo nhaân duyeân phöôùc ñöùc? Ñaùp: Tuy coù ngöôøi chöùng ñöôïc A-la-haùn, nhöng ít neân khoâng noùi. Nhö luùc Phaät coøn ôû ñôøi, moät laàn thuyeát phaùp, coù voâ soá chuùng sanh trong möôøi phöông ñaéc ñaïo, sao khi Phaät dieät ñoä thì khoâng nhö vaäy, ví nhö nöôùc lôùn ñi chinh phaït, tuy ñöôïc chuùt ít thì khoâng goïi laø ñöôïc. Vaäy neân,

tuy chuùng sanh chöa ñoä heát, maø Phaät vaøo Nieát-baøn. Laïi nöõa, trong kinh Ñaïi thöøa Thuû-laêng-nghieâm noùi: Phaät ôû theá giôùi trang nghieâm, soáng laâu baûy traêm A-taêng-kyø kieáp, ñoä thoaùt chuùng sanh. Do vaäy neân noùi Phaät coù ham muoán khoâng giaûm. Tinh taán khoâng giaûm: Nhö noùi nghóa ham muoán ôû trong phaàn noùi veà duïc khoâng giaûm ôû treân, chính laø tinh taán. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì khoâng coù möôøi taùm phaùp khoâng chung. Laïi nöõa, duïc vaø tinh taán laø hai taâm soá khaùc nhau, côù sao noùi duïc chính laø tinh taán? Ñaùp: Duïc laø môùi khôûi haønh, duïc taêng tröôûng goïi laø tinh taán. Nhö Phaät noùi: heát thaûy phaùp, duïc laø caên baûn. Duïc nhö ngöôøi khaùt muoán ñöôïc uoáng, tinh taán nhö nhaân duyeân phöông tieän, tìm caàu ñöôïc uoáng. Duïc laø taâm muoán ñöôïc, tinh taán laø thaønh ñöôïc vieäc aáy. Duïc thuoäc yù nghieäp, tinh taán thuoäc ba nghieäp. Duïc laø trong, tinh taán laø ngoaøi. Sai khaùc nhau nhö vaäy. Laïi nöõa, tinh taán laø ñieàu chö Phaät öa, nhö ñöùc Thích-ca Maâu-ni Phaät do söùc tinh taán maø vöôït ñöôïc chín kieáp, mau chöùng ñaéc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Laïi nöõa, nhö noùi moät laàn Phaät baûo A-nan: “OÂng haõy thuyeát phaùp cho caùc Tyø-kheo, Ta ñau löng taïm nghæ moät laùt.” Roài Theá Toân gaáp y Uaát-ña-la-taêng thaønh boán lôùp traûi döôùi, laáy y Taêng-giaø-leâ goái ñaàu naèm. Khi aáy A-nan thuyeát veà yù nghóa baûy giaùc phaàn, ñeán tinh taán giaùc phaàn, Phaät nghe boãng ngoài daäy noùi vôùi A-nan: “OÂng taùn thaùn tinh taán ö?” A- nan thöa: “Taùn thaùn!” Nhö vaäy noùi ba laàn. Phaät khen: “Laønh thay! Laønh thay! Kheùo tu tinh taán, cho ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc coøn chöùng ñöôïc, huoáng gì ñaïo quaû khaùc!” Do nghóa aáy, Phaät tinh taán khoâng giaûm. Luùc beänh coøn khoâng nghæ, huoáng laø khoâng beänh. Laïi nöõa, Phaät vì ñoä chuùng sanh neân boû caùi vui trong thieàn ñònh thaäm thaâm, duøng caùc loaïi thaân, caùc loaïi ngöõ ngoân, caùc loaïi phöông tieän ñeå ñoä thoaùt chuùng sanh, coù khi ñi qua ñöôøng hieåm aùc, coù khi aên ñoà aên xaáu, coù khi chòu laïnh, noùng, coù khi gaëp keû taø kieán naïn vaán, mieäng döõ maéng nhieác, vaãn nhaãn chòu khoâng chaùn. Phaät, Theá Toân tuy ñaõ töï taïi

ñoái vôùi caùc phaùp, maø haønh vieäc aáy khoâng giaûi ñaõi, nhö Phaät ñoä chuùng sanh xong, ôû giöõa röøng Sa-la naèm döôùi caây song thoï. Phaïm-chí Tu-baït-ñaø-la noùi vôùi A-nan: “Toâi nghe ñaáng Nhaát thieát trí, seõ Nieát-baøn ñeâm nay, toâi muoán gaëp Phaät.” A-nan ngaên laïi noùi: “Phaät thuyeát phaùp cho moïi ngöôøi, ñang meät laém.”

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 26 12

Phaät töø xa nghe tieáng baûo: “A-nan ñeå cho oâng Tu-baït-ñaø vaøo, ñaây laø ñeä töû cuoái cuøng cuûa Ta.” Tu-baït-ña ñöôïc vaøo, hoûi Phaät choã nghi, Phaät theo yù thuyeát phaùp, Tu-baït-ñaø döùt nghi, ñöôïc ñaïo, nhaäp Voâ dö Nieát-baøn tröôùc Phaät. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät raèng: Theá Toân raát laø hy höõu, cho ñeán cuoái cuøng coøn thöông xoùt Phaïm-chí ngoaïi ñaïo, maø cuøng noùi naêng. Phaät daïy: Ta chaúng phaûi chæ ñôøi naøy luùc cuoái cuøng coøn hoùa ñoä, maø ñôøi tröôùc khi chöa ñaéc ñaïo, luùc cuoái cuøng cuõng hoùa ñoä. Voâ löôïng A-taêng- kyø kieáp quaù khöù, coù röøng caây lôùn, coù nhieàu caàm thuù, löûa noäi ñeán ñoát chaùy, ba phía löûa ñoû, chæ coøn moät phía maø laïi caùch moät doøng nöôùc, caàm thuù cuøng quaån böùc baùch, khoâng nôi chaïy troán. Ta luùc baáy giôø laø con nai thaân to söùc maïnh, laáy chaân tröôùc gaùc qua moät bôø, chaân sau choáng moät bôø, khieán caùc caàm thuù ñaïp treân löng maø ñi qua, da thòt ta raõ heát, vì söùc töø bi neân nhaãn chòu cho ñeán cheát, sau choùt moät con thoû ñi ñeán, khí löïc Ta ñaõ kieät, töï gaéng noã löïc, khieán noù qua ñöôïc, qua xong, löng Ta gaõy, rôi xuoáng nöôùc maø cheát. Vieäc nhö vaäy coù töø laâu, chöù chaúng phaûi chæ coù ngaøy nay. Nhöõng con thuù qua tröôùc laø caùc ñeä töû hieän nay, coøn con thoû qua cuoái cuøng laø Tu-baït-ñaø vaäy. Phaät ñôøi ñôøi vui tinh taán nay vaãn khoâng ngöøng, do vaäy neân noùi tinh taán khoâng giaûm. Nieäm khoâng giaûm: Heát thaûy trí tueä töông öng vôùi phaùp cuûa chö Phaät ba ñôøi, neân nieäm ñaày ñuû khoâng giaûm. Hoûi: Tröôùc ñaõ noùi nieäm khoâng loãi, nay laïi noùi nieäm khoâng giaûm. Nieäm khoâng loãi, nieäm khoâng giaûm laø moät hay khaùc? Neáu moät thì sao nay coøn noùi laïi, neáu khaùc thì khaùc theá naøo? Ñaùp: Thaát nieäm laø sai laàm, giaûm nieäm laø chaúng kòp. Thaát nieäm laø sai laàm trong caùc oai nghi cuùi ngöôùc ñi laïi, nieäm khoâng giaûm laø truù trong thieàn ñònh thaàn thoâng, nieäm quaù khöù, hieän taïi, thoâng suoát khoâng chöôùng ngaïi. Hoûi: Côù sao nieäm khoâng giaûm chæ rieâng Phaät coù? Ñaùp: Thanh vaên, Bích-chi Phaät, kheùo tu Boán nieäm xöù neân nieäm ñöôïc kieân coá, nieäm tuy kieân coá nhöng cuõng coøn giaûm thieåu, chöôùng ngaïi khoâng thoâng suoát, nhö trong ñoaïn trí löïc tuùc maïng noùi: Thanh vaên, Bích- chi Phaät, nieäm veà tuùc maïng thaät nhieàu trong taùm vaïn kieáp, ñoái vôùi roäng lôùn thì coù giaûm, cuõng nhö ñoái vôùi ngöôøi kieán ñeá ñaïo, khoâng theå moãi nieäm phaân bieät, coøn Phaät ôû trong moãi nieäm ñeàu phaân bieät roõ ba töôùng. Taâm Phaät khoâng coù moät phaùp naøo ñi qua maø khoâng nghó nhôù, vì vaäy neân chæ rieâng Phaät coù nieäm khoâng giaûm.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 26 13

Laïi nöõa, trí löïc tuùc maïng theo nieäm maø bieát, Phaät ñoái vôùi vieäc aáy coù löïc, Thanh vaên, Bích-chi Phaät coøn khoâng coù nieäm löïc aáy huoáng gì ngöôøi khaùc! Laïi nöõa, Phaät do coù Nhaát thieát trí voâ ngaïi giaûi thoaùt thuû hoä nieäm, cho neân nieäm khoâng giaûm. Do caùc nhaân duyeân nhö vaäy, Phaät coù nieäm khoâng giaûm. Tueä khoâng giaûm: Phaät ñöôïc heát thaûy trí tueä neân tueä khoâng giaûm. Trí tueä ba ñôøi voâ ngaïi neân tueä khoâng giaûm. Laïi nöõa, Möôøi löïc, Boán vieäc khoâng sôï, Boán trí voâ ngaïi thaønh töïu, neân nieäm khoâng giaûm. Laïi nöõa, ví nhö daàu ñaày, tim ñeøn toát, thì aùnh saùng maïnh toû, Phaät cuõng nhö vaäy, daàu thieàn ñònh, caùc Tam-muoäi nhö tam-muoäi vöông v.v..., tim ñeøn nieäm trong saïch khoâng giaûm, neân aùnh saùng trí tueä voâ löôïng khoâng giaûm. Laïi nöõa, töø sô phaùt taâm trong voâ löôïng, voâ soá kieáp chöùa nhoùm heát thaûy trí tueä, thaâm taâm vì phaùp, ñaàu maét tuûy naõo, boû heát vaät sôû höõu trong ngoaøi maø boá thí, nhaûy vaøo löûa, gieo xuoáng nuùi, loät da caét thaân, nhö vaäy khoâng coù khoå gì khoâng nhaãn chòu, nhaát taâm vì chöùa nhoùm trí tueä neân tueä khoâng giaûm. Laïi nöõa, trí tueä cuûa Phaät nhôø heát thaûy coâng ñöùc trì giôùi, thieàn ñònh giuùp thaønh, neân tueä khoâng giaûm. Laïi nöõa, ñôøi ñôøi tìm heát thaûy kinh saùch, phaùp ñôøi, phaùp Phaät, thoâ teá, thieän baát thieän ñeàu hoïc bieát heát, neân tueä khoâng giaûm. Laïi nöõa, töø choã möôøi phöông voâ löôïng chö Phaät, nghe phaùp, tuïng ñoïc, tö duy, tu taäp, vaán naïn, neân tueä khoâng giaûm. Laïi nöõa, vì heát thaûy chuùng sanh, vì taêng ích heát thaûy thieän phaùp, phaù heát thaûy voâ minh, neân tueä khoâng giaûm. Laïi nöõa, trí tueä aáy thaät bieát töôùng caùc phaùp khoâng sanh khoâng dieät, khoâng saïch, khoâng nhô, khoâng taùc, khoâng haønh, khoâng phaân bieät laø trí chaúng phaûi trí, bieát caùc phaùp nhaát töôùng bình ñaúng, thanh tònh nhö hö khoâng, khoâng nhieãm, khoâng tröôùc, khoâng duøng hai phaùp, neân ñöôïc phaùp töôùng baát nhò nhaäp. Phaùp töôùng baát nhò nhaäp voâ löôïng voâ bieân, theá neân tueä khoâng giaûm. Caùc nhaân duyeân nhö vaäy, tueä khoâng giaûm. Giaûi thoaùt khoâng giaûm: Giaûi thoaùt coù hai: höõu vi giaûi thoaùt vaø voâ vi giaûi thoaùt. Höõu vi giaûi thoaùt laø giaûi thoaùt töông öng vôùi trí tueä voâ laäu. Voâ vi laø giaûi thoaùt laø heát thaûy taäp khí phieàn naõo ñeàu döùt heát khoâng coøn. Phaät ñoái vôùi hai giaûi thoaùt khoâng giaûm. Vì côù sao? Vì Thanh vaên, Bích-chi Phaät trí tueä khoâng lôùn, khoâng nhaïy beùn, phieàn naõo khoâng döùt heát, neân

trí tueä coù giaûm, coøn Phaät trí tueä nhaïy beùn ñeä nhaát, taäp khí phieàn naõo döùt saïch vónh vieãn khoâng coøn, cho neân giaûi thoaùt khoâng giaûm. Laïi nöõa, nhö trong ñoaïn laäu taän löïc noùi, giaûi thoaùt cuûa Phaät vaø Thanh vaên, coù khaùc nhau. Phaät ñöôïc löïc laäu taän neân giaûi thoaùt khoâng giaûm, nhò thöøa khoâng coù löïc aáy neân giaûi thoaùt coù giaûm. Giaûi thoaùt tri kieán khoâng giaûm: Phaät ñoái vôùi caùc giaûi thoaùt, trí tueä thanh tònh voâ bieân voâ löôïng, goïi laø giaûi thoaùt tri kieán khoâng giaûm. Hoûi: Phaät ñoái vôùi heát thaûy phaùp khoâng giaûm, côù sao chæ trong saùu vieäc khoâng giaûm? Ñaùp: Ñoái vôùi heát thaûy vieäc töï lôïi, lôïi tha, boán vieäc coù theå laøm cho ñaày ñuû: Duïc coäi goác cuûa vieäc mong caàu heát thaûy thieän phaùp. Tinh taán khaû naêng thaät haønh. Nieäm khaû

naêng thuû hoä, nhö ngöôøi giöõ cöûa, ngöôøi thieän cho vaøo, ngöôøi aùc ngaên laïi. Tueä soi heát thaûy phaùp moân, döùt heát thaûy phieàn naõo. Duøng boán phaùp aáy, vieäc ñöôïc thaønh töïu. Quaû baùo cuûa boán phaùp aáy coù hai: 1. Giaûi thoaùt. 2. Giaûi thoaùt tri kieán. Nghóa giaûi thoaùt nhö tröôùc ñaõ noùi. Coøn nghóa giaûi thoaùt tri kieán laø duøng giaûi thoaùt tri kieán aáy bieát hai töôùng giaûi thoaùt aáy laø höõu vi vaø voâ vi giaûi thoaùt. Bieát caùc töôùng giaûi thoaùt, ñoù laø thôøi giaûi thoaùt, baát thôøi giaûi thoaùt, tueä giaûi thoaùt, caâu giaûi thoaùt, hoaïi giaûi thoaùt, baát hoaïi giaûi thoaùt, taùm giaûi thoaùt, baát khaû tö nghò giaûi thoaùt, voâ ngaïi giaûi thoaùt... Phaân bieät caùc töôùng giaûi thoaùt beàn chaéc khoâng beàn chaéc, aáy goïi laø giaûi thoaùt tri kieán khoâng giaûm. Nhö trong ñoaïn noùi veà nieäm Phaät, Phaät thaønh töïu naêm voâ laäu uaån, giaûi thoaùt tri kieán uaån, trong ñaây ñaõ coù noùi roäng. Hoûi: Giaûi thoaùt tri kieán, chæ noùi bieát, sao coøn noùi kieán? Ñaùp: Noùi bieát, noùi kieán, söï ñöôïc beàn chaéc; ví nhö hai giaây hieäp laøm moät thôøi beàn chaéc. Laïi nöõa, neáu chæ noùi bieát, thì khoâng thu nhieáp heát thaûy tueä, nhö Luaän taïng noùi, Tueä coù ba thöù: coù thöù bieát chaúng phaûi thaáy, coù thöù thaáy chaúng phaûi bieát, coù thöù cuõng thaáy cuõng bieát. Bieát chaúng thaáy laø taän trí, voâ sanh trí, trí töông öng naêm thöùc. Thaáy chaúng phaûi bieát laø Taùm nhaãn (Khoå phaùp nhaãn, taäp phaùp nhaãn, dieät phaùp nhaãn, ñaïo phaùp nhaãn, khoå loaïi nhaãn, taäp loaïi nhaãn, dieät loaïi nhaãn, ñaïo loaïi nhaãn – N.D chuù), theá gian chaùnh kieán, naêm taø kieán. Cuõng bieát cuõng thaáy laø caùc tueä coøn laïi. Neáu noùi bieát thì khoâng bao goàm thaáy, neáu noùi thaáy thì khoâng thu nhieáp bieát, vì vaäy noùi tri kieán thì ñaày ñuû.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 26 15

Laïi nöõa, nhö tuïng ñoïc, phaân bieät, truø löôïng theo ngöôøi goïi laø bieát, töï mình chöùng ñöôïc goïi laø thaáy, ví nhö tai nghe vieäc aáy, vaãn coøn hoà nghi, aáy laø bieát, chính töï maét thaáy, roõ raøng khoâng nghi, aáy laø thaáy. Bieát vaø thaáy ñoái vôùi giaûi thoaùt cuõng sai khaùc nhö vaäy. Laïi nöõa, coù ngöôøi noùi: A-la-haùn coøn nghi ñoái vôùi giaûi thoaùt cuûa chính mình, khoâng theå töï bieát roõ laø A-la-haùn hay chaúng phaûi laø A-la-haùn. Phaät vì phaù taø kieán aáy neân noùi caùc thaùnh nhaân ñoái vôùi giaûi thoaùt cuõng bieát cuõng thaáy. Caùc A-la-haùn tuy ñöôïc giaûi thoaùt tri kieán, maø giaûi thoaùt trí kieán coù giaûm vì khoâng ñöôïc Nhaát thieát trí, vì khoâng thaønh töïu trí tueä caên thöôïng thöôïng, vì khoâng phaân bieät ñöôïc bieät töôùng caùc phaùp khi sanh khi dieät trong moãi nieäm; coøn Phaät thaønh töïu trí tueä caên thöôïng thöôïng, bieát bieät töôùng caùc phaùp sanh dieät trong moãi nieäm, neân giaûi thoaùt tri kieán khoâng giaûm. Laïi nöõa, thaønh töïu ñaày ñuû phaùp nhaõn thanh tònh nhö ñaõ noùi ôû trong nghóa phaùp nhaõn. Bieát chuùng sanh aáy do cöûa Khoâng giaûi thoaùt vaøo Nieát- baøn, chuùng sanh do cöûa Voâ töôùng giaûi thoaùt vaøo Nieát-baøn, chuùng sanh aáy do cöûa Voâ taùc giaûi thoaùt vaøo Nieát-baøn; bieát chuùng sanh aáy do cöûa Quaùn naêm uaån, möôøi hai nhaäp, möôøi taùm giôùi, do caùc phaùp moân nhö vaäy ñöôïc giaûi thoaùt. Phaät ñoái vôùi giaûi thoaùt tri kieán bieát heát bieát khaép, theá neân noùi. Phaät giaûi thoaùt tri kieán khoâng giaûm. Heát thaûy thaân nghieäp, heát thaûy khaåu nghieäp, heát

thaûy yù nghieäp, haønh theo trí tueä: Phaät heát thaûy thaân, khaåu, yù nghieäp tröôùc bieát roài sau theo choã bieát maø haønh. Thaân, khaåu, yù nghieäp cuûa chö Phaät, moïi haønh ñoäng ñeàu lôïi ích chuùng sanh, cho neân goïi laø tröôùc bieát roài sau theo trí tueä maø haønh. Nhö trong Kinh noùi: chö Phaät cho ñeán thôû vaøo thôû ra coøn lôïi ích chuùng sanh, huoáng gì thaân, khaåu, yù nghieäp coá laøm maø khoâng lôïi ích? Caùc chuùng sanh oaùn aùc nghe höông khí hôi thôû ra vaøo cuûa Phaät, ñeàu ñöôïc tín taâm thanh tònh, öa vui nôi Phaät: chö thieân nghe höông khí hôi thôû cuûa Phaät cuõng ñeàu boû naêm duïc, maø phaùt taâm tu thieän. Do vaäy, noùi thaân, khaåu, yù nghieäp haønh theo trí tueä. Thanh vaên, Bích-chi Phaät khoâng coù vieäc aáy. Taâm coá laøm thieän roài sau thaân, khaåu nghieäp môùi thieän, maø yù nghieäp coù khi voâ kyù, khoâng theo trí tueä maø töï sanh, huoáng gì ngöôøi khaùc, nhö Tyø-kheo Kieàu-phaïm-ba-ñeà tuy chöùng ñöôïc A-la-haùn maø töï nhaõ ñoà aên roài nhai laïi; nghieäp aáy khoâng theo trí tueä. Laïi nhö Tyø-kheo A-la-haùn Ma-ñaàu Ba-tö-ñaø nhaûy treân xaø nhaø, gaùc, treân vaùch, caây. Laïi nhö Tyø-kheo Taát-laêng-giaø-baø-ta maéng nöõ thaàn soâng Haèng raèng

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 26 16

“Con beù”. Nhö vaäy laø thaân khaåu nghieäp tröôùc khoâng coù trí tueä cuõng khoâng theo trí tueä maø haønh. Phaät khoâng coù vieäc aáy. Hoûi: Neáu nhö vaäy sao Phaät coù khi thaân khaåu nghieäp in tuoàng khoâng theo trí tueä haønh. Vì sao? Vì nhö khi Phaät vaøo trong chuùng ngoaïi ñaïo thuyeát phaùp maø hoï ñeàu khoâng tín thoï? Laïi coù laàn Phaät ôû giöõa ñaïi chuùng thuyeát phaùp, baøy ngöïc cho Ni-kieàn- töû thaáy? Laïi vì moät ngöôøi nghi khoâng thaáy hai töôùng maø Phaät ôû giöõa ñaïi chuùng baøy töôùng löôõi vaø töôùng aâm taøng? Laïi maéng caùc ñeä töû, caùc ngöôi laø ngöôøi ngu cuoàng maéng Ñeà-baø-ñaït-ña ngöôi laø ngöôøi cuoàng, ngöôøi cheát, ngöôøi nhoå möûa! Phaät keát giôùi khoâng cho pheùp giöõ taùm thöù bình baùt, chæ cho Tyø-kheo duøng hai thöù bình baùt hoaëc baèng saønh hoaëc baèng thieát, maø Phaät laïi töï duøng baùt ñaù? Coù khi ngoaïi ñaïo naïn vaán, Phaät im laëng khoâng traû lôøi? Laïi Phaät ôû choã naøy noùi höõu ngaõ, choã kia noùi voâ ngaõ; choã naøy noùi caùc phaùp coù, choã kia noùi caùc phaùp khoâng. Nhö vaäy thaân khaåu nghieäp cuûa Phaät in tuoàng khoâng theo trí tueä maø haønh. Thaân khaåu nghieäp khoâng lìa yù nghieäp, yù nghieäp cuõng phaûi coù khi khoâng theo trí tueä haønh, vaäy côù sao noùi Phaät thöôøng theo trí tueä haønh? Ñaùp: Noùi nhö vaäy khoâng ñuùng. Ñoái vôùi caùc vieäc aáy ñeàu tröôùc coù trí tueä, roài sau caùc nghieäp theo trí tueä maø haønh. Vì côù sao? Vì Phaät vaøo giöõa chuùng ngoaïi ñaïo, tuy bieát ñôøi naøy hoï khoâng tin khoâng thoï, maø vì ñeå gieo nhaân duyeân lôùn cho ñôøi sau. Laïi ñeå ngaên ngoaïi ñaïo phæ baùng noùi Phaät töï cao maïng, vì vaäy Phaät töï ñi vaøo trong chuùng ñoù. Laïi ngoaïi ñaïo noùi: Phaät töï noùi coù taâm ñaïi bi teá ñoä khaép taát caû, maø chæ vì boán chuùng thuyeát phaùp, coøn chuùng ta ñaây cuõng laø ngöôøi xuaát gia caàu ñaïo maø khoâng thuyeát cho! Laïi nhö trong kinh Baùt-nhaõ naøy noùi: Phaät ñi ñeán giöõa chuùng ngoaïi ñaïo thuyeát phaùp, hoï khoâng noùi laø khoâng tín thoï. Phaät töø xa troâng thaáy ngoaïi ñaïo ñaïi hoäi, lôùn tieáng luaän nghò, ñònh ñeán nôi khaùc, laïi quay trôû laïi ñi vaøo ñaây. Caùc luaän

nghò sö töø xa thaáy Phaät ñi ñeán, töï mình noùi vôùi nhau raèng: “Caùc ngöôi haõy im laëng! Phaät laø ngöôøi öa tòch tònh, thaáy caùc ngöôøi im laëng, Ngaøi coù theå ñeán ñaây”. Caû chuùng lieàn im laëng. Phaät ñi vaøo giöõa chuùng aáy thuyeát ba ñeá cho Baø-la-moân, chuùng ngoaïi ñaïo ñeàu im laëng. Phaät nghó raèng boïn ngöôøi cuoàng bò aùc ma che laáp, phaùp naøy vi dieäu, maø cho ñeán khoâng coù moät ngöôøi laøm ñeä töû. Nghó vaäy, roài töø toøa ñöùng daäy ñi, nhöõng ngöôøi aáy thoaùt khoûi ma che, lieàn töï nghó: “Chuùng ta ñöôïc nghe phaùp maàu, taïi sao khoâng laáy laøm töï lôïi”, lieàn cuøng ñi ñeán choã Phaät, laøm ñeä töû Phaät, ñaéc ñaïo, lìa khoå.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 26 17

Laïi nöõa, ñeä töû ngoaïi ñaïo lo sôï thaày hoï, neân khoâng daùm ñeán Phaät, cho neân Phaät töï ñi vaøo giöõa chuùng aáy thuyeát phaùp, hoï ñöôïc nghe phaùp tin thoï kieân coá, khoâng coøn lo sôï thaày hoï, laïi ñöôïc laøm ñeä töû Phaät, hoaëc ñaéc daáu ñaïo. Coù caùc nhaân duyeân trí tueä nhö vaäy, neân ñi vaøo chuùng ngoaïi ñaïo. Laïi nöõa, Taùt-giaù-kyø-ni-kieàn-töû laáy laù ñoàng bòt buïng, töï theà raèng: khoâng coù ngöôøi naøo bò ta naïn vaán maø khoâng toaùt moà hoâi baïi hoaïi. Voi lôùn cho ñeán coû caây saønh ñaù, nghe tieáng naïn vaán cuûa ta cuõng ñeàu toaùt moà hoâi! Theà nhö vaäy roài ñi ñeán choã Phaät; luaän nghò vôùi Phaät. Phaät gaïn hoûi, ñeàu khoâng ñaùp ñöôïc, moà hoâi ñoå xuoáng ñaát, caû mình nhö ngaâm. Phaät baûo Ni-kieàn, tröôùc oâng theà raèng, khoâng ngöôøi naøo nghe ta naïn vaán maø khoâng ñoå moà hoâi, nay chính oâng ñoå moà hoâi xuoáng ñaát. OÂng thöû xem Phaät, thaáy coù moà hoâi chaêng? Khi aáy Phaät côûi y Uaát-ña-la-taêng chæ cho oâng vaø hoûi: Moà hoâi choã naøo? Laïi nöõa, coù ngöôøi noùi, hoaëc coù ngöôøi ñaàu ñoå moà hoâi thaân khoâng ñoå moà hoâi, Phaät tuy ñaàu khoâng ñoå moà hoâi maø thaân chaéc coù moà hoâi, vì vaäy Phaät côõi y Uaát-ña-la-taêng baøy thaân ra, nhaân ñoù ngoaïi ñaïo raát tin töôùng Phaät, ñeàu vaøo trong Phaät phaùp, aáy laø nhaân duyeân trí tueä, thaân nghieäp haønh theo. Phaät baøy töôùng löôõi, töôùng aâm taøng laø vì coù ngöôøi nghi hai töôùng aáy nôi thaân Phaät, maø ngöôøi aáy laø ngöôøi coù theå ñaéc ñaïo, chæ vì nghi neân khoâng ñaéc, vì vaäy Phaät baøy hai töôùng cho thaáy. Leø löôõi ra phuû caû maët, löôõi tuy lôùn maø trôû vaøo trong mieäng cuõng khoâng chöôùng ngaïi , ngöôøi aáy thaáy roài heát nghi. Coù ngöôøi thaáy töôùng löôõi leø ra, hoaëc sanh taâm khinh maïn, leø löôõi nhö con nít, khi thaáy löôõi trôû vaøo mieäng maø thuyeát phaùp khoâng bò trôû ngaïi, lieàn khôûi taâm cung kính, khen chöa töøng coù. Coù ngöôøi nghi töôùng aâm taøng cuûa Phaät khoâng hieän. Baáy giôø Theá Toân hoùa laøm voi baùu, ngöïa baùu; coù töôùng aâm taøng, chæ cho thaáy vaø noùi: töôùng aâm taøng cuûa Phaät khoâng hieän, cuõng gioáng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi, Phaät baøy töôùng aâm taøng, chæ cho moät ngöôøi thaáy ñeå döùt nghi cuûa hoï. Caùc luaän nghò sö noùi: Phaät coù taâm ñaïi töø bi, neáu coù ngöôøi do thaáy töôùng aâm taøng cuûa Phaät maø coù theå chöùa nhoùm thieän caên, phaùt taâm ñaïi Boà-ñeà vaø sanh taâm raát vui möøng tín kænh, thì Phaät ñeàu laøm cho ñöôïc thaáy, döùt nghi taâm cuûa hoï, ngoaøi ra khoâng ai ñöôïc thaáy! Phaät vì taâm ñaïi bi ñoä chuùng sanh neân ñoái ba haïng ngöôøi treân taïm baøy ra cho hoï thaáy nhanh nhö

ñieån chôùp, caùc chuùng sanh aáy thaáy roài, tin Phaät coù taâm ñaïi bi, chöù Phaät ñoái vôùi giôùi phaùp Phaät khoâng thuû khoâng ñaém tröôùc. Do nhaân duyeân nhö vaäy neân hieän baøy hai töôùng, chöù chaúng phaûi

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 26 18

ñuøa côït, chaúng phaûi khoâng bieát hoå. Phaät noùi lôøi gay gaét vôùi caùc Tyø-kheo: “Caùc oâng laø ngöôøi ngu cuoàng”. Lôøi gay gaét coù hai loaïi: 1. Taâm oâ caáu saân giaän maéng nhieác. 2. Vì thöông xoùt chuùng sanh muoán giaùo hoùa. Ngöôøi ly duïc coøn khoâng coù taâm oâ caáu saân giaän maéng nhieác, huoáng gì Phaät! Phaät vì thöông xoùt giaùo hoùa neân noùi lôøi gay gaét. Coù chuùng sanh nghe lôøi giaùo huaán eâm dòu hieàn laønh khoâng ñöa vaøo khuoân pheùp ñaïo ñöôïc, phaûi noùi lôøi gay gaét thoâ kòch môùi ñöa vaøo ñaïo ñöôïc. Nhö ngöïa hay thaáy boùng roi lieàn chaïy, coøn löøa ngu phaûi quaát ñau môùi ñi; cuõng nhö coù thöù gheû ñöôïc thuoác eâm dòu, phun thoa lieàn laønh, coù thöù gheû phaûi laáy dao xeû laáy thòt thuùi ra, xöùc thuoác döõ môùi laønh. Laïi nöõa, lôøi gay gaét coù naêm: 1. Noùi theâu deät. 2. Mieäng noùi döõ vaø cuõng theâu deät. 3. Mieäng noùi döõ vaø cuõng theâu deät, voïng ngöõ. 4. Mieäng noùi döõ, cuõng theâu deät, voïng nöõ, hai löôõi. 5. Taâm khoâng phieàn naõo maø noùi lôøi gay gaét ñeå giaùo hoùa ñeä töû, phaân bieät ñieàu thieän baát thieän, keùo chuùng sanh ra khoûi ñaát khoå naïn. Ñuû boán thöù aùc ngöõ toäi raát naëng. AÙc ngöõ thöù ba, hai, moät toäi nhoû nheï laàn. Haøng cö só ñeä töû Phaät chöùng ñaéc ñaïo quaû thöù nhaát, thöù nhì sai khieán noâ tyø vôùi lôøi noùi aùc, chaúng phaûi laø ñaïo baát thieän. Nhieáp luaät nghi coù hai thöù: hoaëc noùi theâu deät, hoaëc noùi aùc vaø theâu deät. A-na-haøm, A-la-haùn, khoâng coù phieàn naõo khoûi lôøi noùi aùc, chæ do tònh taâm, caàn noùi aùc ñeå giaùo hoùa neân noùi aùc vaø noùi theâu deät. A-na-haøm, A-la- haùn coøn khoâng coù phieàn naõo khôûi lôøi aùc huoáng gì Phaät. Laïi nöõa, neáu Phaät coù lôøi noùi gay gaét, khoâng neân nghi, khoâng neân naïn vaán cho laø Phaät coù aùc taâm phaùt ra lôøi noùi gay gaét. Vì côù sao? Vì aùc taâm Phaät ñaõ döùt laâu roài, chæ vì thaân taâm nghó tôùi chuùng sanh nhö cha laønh daïy con, tuy coù lôøi gay gaét, cuõng vì chæ thaønh töïu cho con, chaúng phaûi laø aùc taâm. Luùc Phaät coøn laø Boà-taùt, ba ñoäc chöa heát, laøm tieân nhaân teân laø Saèn-ñeà bò vua aùc caét tai, muõi, tay, chaân maø khoâng sanh taâm aùc, khoâng noùi lôøi aùc. Baáy giôø chöa ñaéc ñaïo, coøn khoâng coù aùc taâm, huoáng gì khi ñöôïc thaønh Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, ba ñoäc ñaõ heát, ñaày ñuû taâm ñaïi töø bi ñoái vôùi chuùng sanh, sao ñöôïc nghi Phaät coù aùc taâm, noùi lôøi gay gaét. Laïi nöõa, neáu Phaät noùi ngöôi laø ngöôøi ngu cuoàng, thì aáy laø lôøi eâm dòu, lôøi noùi thaät. Vì sao? Vì ba ñoäc phaùt sanh goïi laø ngu cuoàng, laïi ñem vieäc laønh laøm lôïi ích cho maø khoâng chòu, khoâng hieåu yù Phaät, khoâng laõnh thoï lôøi Phaät, aáy laø ngu cuoàng.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 26 19

Laïi nöõa, Phaät beân trong thöôøng haønh trí tueä voâ ngaõ, beân ngoaøi thöôøng quaùn caùc phaùp khoâng, nhö vaäy thì laøm sao coù aùc khaåu? Ñoù chæ do chuùng sanh khoâng hieåu taâm Phaät, neân tìm choã dôõ nôi lôøi noùi cuûa Phaät, neáu

chuùng sanh hieåu Phaät laáy thaâm taâm thöông xoùt, thì giaû söû Phaät khieán nhaûy vaøo löûa lôùn lieàn hoan hyû nhaûy vaøo, nhö ngöôøi bò noùng böùc nhaûy vaøo ao nöôùc maùt, huoáng gì Phaät chæ noùi maø khoâng chòu laõnh thoï. Chuùng sanh bò aùc ma che laáp khoâng bieát, neân Phaät ñem thaâm taâm nghó tôùi, maø khoâng laõnh thoï lôøi Phaät. Vì vaäy, Phaät noùi ngöôi laø ngöôøi ngu cuoàng. Laïi nöõa, coù ngöôøi nghe lôøi noùi gay gaét thì vui möøng noùi: "Vì thöông ta neân noùi nhö vaäy." Vì vaäy, Phaät noùi ngöôi laø ngöôøi ngu cuoàng. Phaät noùi: Ñeà-baø-ñaït ngöôi laø ngöôøi cuoàng, ngöôøi cheát, ngöôøi suùc nhoå. Ngöôøi cuoàng laø vì Ñeà-baø-ñaït toäi naëng seõ sa vaøo ñòa nguïc A-tyø, cho neân noùi ba lôøi gay gaét. Ngöôøi cheát laø tôï nhö ngöôøi maø khoâng theå chöùa nhoùm caùc ñieàu thieän. Cuõng vì Ñeà-baø-ñaït caïo ñaàu maëc aùo phaùp, tôï nhö Thaùnh nhaân, maø beân trong khoâng coù tueä maïng, neân goïi laø ngöôøi cheát. Nhö ngöôøi cheát ñöôïc trang söùc ñuû thöù maø daàn daàn tieâu hoaïi, khoâng theå laøm cho soáng ñöôïc, Ñeà-baø-ñaït cuõng nhö vaäy. Phaät ngaøy ngaøy giaùo hoùa cho ñuû caùch maø aùc taâm caøng maïnh, phaùp aùc baát thieän ngaøy caøng taêng, cho ñeán gaây ba toäi nghòch, vì vaäy neân goïi laø ngöôøi cheát. Ngöôøi suùc nhoå laø vì Ñeà-baø-ñaït tham lôïi döôõng maø hoùa laøm ñöùa treû nít thaân trôøi, ôû trong tay oâm cuûa vua A-xaø-theá, vua than mieäng oâng thuùi, neân nhoå nöôùc mieáng baûo suùc mieäng. Vì vaäy goïi laø ngöôøi suùc nhoå. Hoûi: Ñeà-baø-ñaït ñaõ ñöôïc thieàn ñònh, ñaõ lìa duïc, côù sao coøn suùc mieäng baèng nöôùc mieáng cuûa ngöôøi khaùc? Ñaùp: Ngöôøi aáy aùc taâm cuõng saâu, caên kia cuõng nhaïy beùn, lìa duïc cho neân coù theå bieán hoùa, khi suùc nöôùc mieáng lieàn maát, vì caên nhaïy beùn neân khi tìm laïi lieàn ñöôïc, vì vaäy neân goïi laø ngöôøi suùc nhoå. Nghóa cuoàng nhö ñoaïn tröôùc ñaõ noùi. Laïi nöõa, vì Ñeà-baø-ñaït baïch Phaät: "Phaät ñaõ giaø yeáu, thöôøng öa nhaøn tònh, Ngaøi coù theå vaøo röøng töï vui, Taêng chuùng coù theå giao cho toâi". Phaät noùi: "Xaù-lôïi-phaát, Muïc-kieàn-lieân... coù trí tueä lôùn, laø ngöôøi hieàn thieän, nhu hoøa, thanh tònh, Ta coøn khoâng cho nhieáp Taêng, huoáng gì ngöôi laø ngöôøi cuoàng, ngöôøi cheát, ngöôøi suùc nhoå". Coù caùc nhaân duyeân nhö vaäy, Phaät ñoái vôùi caùc phaùp tuy khoâng nhieãm tröôùc maø vì giaùo hoùa neân noùi lôøi gay gaét. Phaät khoâng cho Tyø-kheo duøng taùm thöù bình baùt: Nhöõng baùt chaâu baùu vaøng, baïc... vì vaät baùu bò ngöôøi tham, khoù kieám ñöôïc, sanh tham ñaém, neân khoâng cho caát giöõ baûo vaät ñoù, cho ñeán khoâng ñöôïc laáy tay

caàm, cuõng khoâng ñöôïc caát giöõ caùc danh baûo, neáu coù laøm pheùp tònh thí, thì ñöôïc duøng, vì giaù trò khoâng coøn quí. Baùt goã duøng deã sanh caáu baån, baát tònh neân khoâng cho duøng. Ba thöù baùt khaùc (saønh, thieát, ñaù) khoâng coù caùc vieäc nhö vaäy. Hoûi: Baùt saønh, thieác cuõng deã bò caáu baån khoâng khaùc baùt goã, taïi sao cho pheùp duøng? Ñaùp: Baùt saønh, thieác, neáu khoâng hun khoùi cuõng khoâng ñöôïc pheùp duøng, do hun khoùi neân khoâng bò caáu baån. Baùt ñaù coù thoâ, teá. Ñaù mòn laùng cuõng khoâng bò caáu baån cho neân Theá Toân töï duøng, nhöng Phaät khoâng cho Tyø-kheo duøng vì noù naëng, söùc cuûa Phaät hôn vaïn voi traéng, neân khoâng cho laø naëng. Vì thöông caùc Tyø-kheo neân khoâng cho

pheùp duøng. Hoûi: Thò giaû La-ñaø, Du-thieän-ca, Tu-na-saùt-la-ña, Na-giaø-ta-baø-la, A-nan... thöôøng haàu Phaät böng bình baùt, côù sao Phaät khoâng thöông xoùt? Ñaùp: Caùc thò giaû tuy böng baùt cuûa Phaät, song vì oai ñöùc cuûa Phaät vaø vì taâm cung kính toân troïng Phaät, neân khoâng bieát naëng. Laïi, thaân löïc A-nan cuõng to lôùn. Laïi nöõa, vì baùt ñaù mòn laùng khoù kieám ñöôïc, coøn thoâ xaùm thì bò dính caáu baån, neân khoâng cho pheùp duøng. Baùt ñaù cuûa Phaät töï nhieân sanh ôû boán choùt nuùi cuûa boán vua trôøi, caùc ngöôøi khaùc khoâng coù baùt töï nhieân aáy, neáu tìm cho coù ñeå laøm raát khoù, bò trôû ngaïi maát coâng nhieàu, neân Phaät khoâng cho pheùp duøng. Laïi muoán cho baùt cuûa Phaät khaùc vôùi ñeä töû, neân Phaät duøng baùt ñaù. Laïi nhö quoác vöông, ñöôïc moïi ngöôøi toân troïng, thì ñoà duøng ñeå aên cuõng khaùc. Coù ngöôøi thaáy baùt cuûa Phaät khaùc vôùi baùt ngöôøi khaùc, caøng theâm toân troïng cuùng döôøng, sanh tín taâm thanh tònh. Hoûi: Neáu bình baùt ñaõ phaûi khaùc côù sao y laïi ñoàng? Ñaùp: Y cuûa Phaät cuõng khaùc. Khi Phaät môùi thaønh ñaïo, bieát y cuûa Phaät Ca-dieáp, thích hôïp vôùi Phaät mang. Y cuûa Phaät Ca-dieáp giaù trò möôøi vaïn löôïng vaøng. Sau ñoù löông y Kyø-vöùc (Jivaka) daâng cho Phaät caùi y Thaâm-ma-caên-kieát-baù cuõng giaù trò möôøi vaïn löôïng vaøng. Phaät daïy A-nan ñem y aáy caét may thaønh y Taêng-giaø-leâ. May xong Phaät nhaän mang, aáy laø khaùc. Hoûi: Phaät nhaân ñoù baûo caùc Tyø-kheo, töø nay coù vò Tyø-kheo naøo nhaát taâm caàu Nieát-baøn, traùi boû theá gian, neáu muoán maëc y giaù trò möôøi vaïn löôïng vaøng cuõng cho pheùp, aên ñoà aên traêm vò, maëc y khaùc, sau cho pheùp, sao rieâng bình baùt khoâng cho pheùp? Ñaùp: Tröôùc toâi ñaõ noùi nhaân duyeân veà baùt ñaù, nay noùi theâm: Baùt cuûa Phaät khoâng thoï nhaän töø ngöôøi. Khi Phaät môùi thaønh ñaïo, muoán aên,

caàn ñoà ñöïng, boán vua trôøi bieát taâm nieäm Phaät, ñem boán bình baùt daâng Phaät. Pheùp cuûa Phaät ba ñôøi ñeàu duøng bình baùt cuûa boán vua trôøi, luùc baáy giôø chöa coù chuùng taêng, laøm sao noùi cho pheùp, veà sau neáu cho pheùp, laïi khoâng ai cuùng cho baùt ñaù. Laïi coõi Dieâm-phuø-ñeà khoâng öa baùt ñaù, cho neân khoâng ai cuùng cho. Laïi nöõa, Phaät daïy Tyø-kheo thöôøng neân che giaáu coâng ñöùc, neáu thoï nhaän baùt ñaù, ngöôøi ñôøi seõ noùi baùt aáy töø trôøi roàng maø coù ñöôïc, neáu baûo ngöôøi laøm thì coâng phu quaù khoù. Laïi sôï ngöôøi ta noùi Tyø-kheo naøy muoán ngang coâng vôùi Phaät, vì vaäy Phaät khoâng cho pheùp. Coøn y, hoaëc coù ngöôøi noùi Phaät ôû giöõa Taêng thoï nhaän y toát cuûa ñaøn-vieät ñeå maëc rieâng maø khoâng cho Tyø-kheo maëc, vì vaäy Phaät cho pheùp maëc. Nhöng Tyø-kheo cuõng töï khoâng maëc, vì ngöôøi thí khoù coù neân ngöôøi maëc khoù ñöôïc. Neáu Tyø-kheo khoâng thanh tònh thì ngöôøi ta khoâng cuùng, neáu Tyø-kheo thanh tònh thì ít muoán, bieát ñuû, neân khoâng maëc. Phaät döùt nghi hoaëc cuûa ngöôøi, neân cho pheùp maëc y, coøn ñoái bình baùt thì khoâng coù mong, neân khoâng cho pheùp duøng. Hoûi: Nhö trong kinh noùi: Thaân Phaät laø thaân Kim cang, khoâng nhôø caäy aên, thì caàn gì giöõ baùt? Ñaùp: Phaät phaùp coù hai ñaïo: 1. Thanh vaên ñaïo. 2. Phaät ñaïo. Theo phaùp Thanh vaên, Phaät tuøy theo caùch thöùc thöôøng leä cuûa con ngöôøi coù söï aên duøng, coøn theo phaùp Ñaïi thöøa, phöông

tieän vì ngöôøi, neân thò hieän coù aên, maø kyø thaät khoâng aên. Hoûi: Theá naøo laø phöông tieän? Ñaùp: Phaät muoán ñoä ngöôøi neân thò hieän laøm theo caùch thöùc con ngöôøi, neáu khoâng nhö vaäy, ngöôøi ta seõ noùi: Phaät chaúng phaûi ngöôøi, chuùng ta laøm sao thöïc haønh ñöôïc phaùp cuûa Phaät. Laïi nöõa, coù ngöôøi nhaân boá thí maø ñaéc ñoä, vì haïng ngöôøi aáy neân Phaät thoï nhaän ñoà aên cuûa hoï, hoï lieàn nghó raèng: Ñoà aên cuûa chuùng ta giuùp ích thaân Phaät, neân taâm hoï raát hoan hyû, do taâm hoan hyû maø tín thoï lôøi Phaät daïy, nhö ñaïi quoác vöông ñöôïc haï thaàn môøi aên, vua tuy khoâng caàn, nhöng vì thaâu nhieáp ngöôøi aáy maø aên ít nhieàu, ñeå cho hoï hoan hyû. Do caùc nhaân duyeân nhö vaäy, Phaät thò hieän thoï thöïc. Hoûi: Neáu Phaät khoâng aên thì vaät Phaät laõnh thoï ñeå ôû choã naøo? Ñaùp: Phaät söï baát khaû tö nghì, khoâng neân hoûi. Laïi nöõa, coù ngöôøi ñöôïc ñoà aên cuûa Phaät maø ñaéc ñoä, coù Thanh vaên thaáy saéc, chaïm thaân, nghe höông maø ñaéc ñoä. Ngöôøi caàn ñoà aên maø ñaéc ñoä thì Phaät laáy ñoà aên cho. Nhö trong kinh Maät Tích Kim cang noùi: Phaät laáy ñoà aên ñeå trong mieäng, ñöa cho vò trôøi caàu Phaät ñaïo, ñem ñeán möôøi

phöông thí. Hoûi: Neáu nhö vaäy, trong ñoaïn noùi veà Nieäm Taêng tröôùc kia ñaõ noùi, ñoà aên cuûa Phaät khoâng coù chuùng sanh naøo coù theå aên, nghóa aáy theá naøo? Ñaùp: Phaät khoâng cho thì khoâng ai coù theå aên, nay Phaät cho neân ñöôïc aên. Vì sao bieát? Khi Phaät aên maõ maïch, ñöa ñoà aên cho A-nan, coù Sa-moân Nhò-thaäp-öùc daâng canh ngon cho Phaät, Phaät laáy canh thöøa cho vua Taàn-baø-ta-la, do vaäy neân bieát Phaät thoï duïng roài ñem cho thì ñöôïc aên, khoâng cho thì khoâng theå tieâu hoùa ñöôïc. Laïi nöõa, vì Phaät maø thieát ñaët ñoà aên, Phaät chöa aên, ngöôøi khaùc aên khoâng tieâu hoùa ñöôïc, ñoà aên thöøa Phaät cho aên thì tieâu hoùa ñöôïc. Vì vaäy, neân tuy thaät Phaät khoâng aên, maø vì ñoä ngöôøi, neân thò hieän thoï thöïc, caát bình baùt. Phaät khoâng ñaùp möôøi boán naïn vaán: Phaät coù boán caùch ñaùp: 1. Ñaùp baèng caùch quyeát ñònh chaéc chaén. 2. Ñaùp baèng caùch phaân bieät nghóa lyù roõ raøng. 3. Ñaùp baèng caùch hoûi ngöôïc laïi. 4. Ñaùp baèng caùch boû qua. Möôøi boán naïn vaán aáy, ñuùng pheùp neân ñaùp baèng caùch boû qua. Laïi neáu coù vieäc lôïi ích thì ñaùp. Ngoaïi ñaïo hoûi khoâng phaûi vì Nieát- baøn, chæ taêng tröôûng nghi hoaëc, cho neân Phaät duøng loái ñaùp baèng caùch boû qua. Bieát chaéc vieäc coù ích thì phaân bieät roõ raøng ñaùp; coøn khoâng coù ích thì boû qua khoâng ñaùp. Do nhaân duyeân aáy, bieát Phaät laø baäc Nhaát thieát trí. Laïi nöõa, neáu Phaät noùi ba loaïi phaùp laø phaùp höõu vi, phaùp voâ vi, phaùp baát khaû thuyeát, theá laø ñaõ noùi heát thaûy phaùp. Laïi nöõa, caùc ngoaïi ñaïo aáy, nöông döïa thöôøng kieán, nöông döïa ñoaïn dieät kieán, neân hoûi thöôøng, hoûi ñoaïn dieät. Thaät töôùng khoâng coù thöôøng, ñoaïn, neân Phaät khoâng ñaùp. Nhö ngoaïi ñaïo thaáy thöôøng, khoâng coù vieäc aáy. Vì côù sao? Chæ vì ngoaïi ñaïo thuû töôùng neân vöôùng vaøo thöôøng, ñoaïn, coøn Phaät tuy noùi thöôøng, noùi voâ thöôøng, chæ vì ñeå ñoái trò maø duøng thoâi. Laïi nöõa, neáu ngöôøi noùi khoâng laø coù, coù laø khoâng, ngöôøi nhö vaäy laø toäi loãi. Phaät khoâng ñaùp thì khoâng loãi, nhö maët trôøi chieáu thieân haï, khoâng theå laøm cho choã cao thaønh thaáp, thaáp

thaønh cao, chæ coù laøm cho hieån hieän maø thoâi. Phaät cuõng nhö vaäy, khoâng laøm gì khaùc ñoái vôùi caùc phaùp, caùc phaùp coù thì noùi coù, khoâng thì noùi khoâng, nhö noùi: sanh laøm nhaân duyeân cho giaø, cheát, cho ñeán voâ minh laøm nhaân duyeân cho haønh; coù Phaät khoâng Phaät, phaùp nhaân duyeân aáy töông tuïc thöôøng ôû theá gian. Chö Phaät ra ñôøi, vì chuùng sanh chæ baøy phaùp aáy cho thaáy. Laïi nöõa, neáu ñaùp thöôøng hay ñoaïn ñeàu coù loãi, nhö hoûi ñöùa con cuûa con gaùi ñaù, con cuûa keû hoaøng moân laø cao hay thaáp, ñen hay traéng, loaïi gì? Nhöõng caâu hoûi aáy khoâng neân ñaùp. Möôøi boán naïn vaán cuõng nhö vaäy,

chæ laáy thöôøng, ñoaïn laøm goác ñeå hoûi. Vì thaät töôùng khoâng thöôøng khoâng ñoaïn neân Phaät khoâng ñaùp. Do caùc nhaân duyeân nhö vaäy, Phaät khoâng ñaùp möôøi boán naïn vaán, khoâng loãi. Phaät ôû nhieàu nôi noùi coù ngaõ, nhieàu nôi noùi khoâng ngaõ: Neáu vôùi ngöôøi hieåu nghóa Phaät phaùp, bieát giaû danh, thì noùi coù ngaõ, neáu vôùi ngöôøi khoâng hieåu nghóa Phaät phaùp khoâng bieát giaû danh, thì noùi khoâng ngaõ. Laïi nöõa, Phaät vì chuùng sanh saép ñoïa vaøo ñoaïn dieät kieán, thì noùi coù ngaõ chòu quaû baùo toäi phöôùc ñôøi sau. Neáu ngöôøi saép ñoïa vaøo thöôøng kieán, thì vì hoï noùi khoâng coù ngaõ, khoâng coù ngöôøi laøm, khoâng coù ngöôøi chòu; lìa naêm uaån giaû danh, thì khoâng coù moät phaùp gì töï taïi. Hoûi: Neáu nhö vaäy, thì nhöõng gì laø thaät? Ñaùp: Voâ ngaõ laø thaät. Nhö trong ba phaùp aán noùi: heát thaûy haønh voâ thöôøng, heát thaûy phaùp voâ ngaõ, tòch dieät laø Nieát-baøn an oån. Phaùp aán laø thaät töôùng caùc phaùp. Neáu ngöôøi thieän caên chöa thuaàn thuïc, trí tueä khoâng lanh lôïi, Phaät khoâng noùi phaùp voâ ngaõ thaâm saâu cho hoï thì hoï lieàn ñoïa vaøo trong ñoaïn dieät kieán. Hoûi: Neáu nhö vaäy, nhö trong lôøi Ca-dieáp hoûi, Phaät noùi ngaõ laø moät beân, voâ ngaõ laø moät beân, lìa hai beân aáy laø trung ñaïo, sao nay noùi voâ ngaõ laø thaät, coù ngaõ laø phöông tieän noùi? Ñaùp: Noùi voâ ngaõ coù hai: 1. Chaáp thuû töôùng voâ ngaõ, dính maéc voâ ngaõ. 2. Phaù ngaõ khoâng chaáp thuû voâ ngaõ, cuõng khoâng dính maéc voâ ngaõ, töï nhieân lìa boû. Nhö vaäy tröôùc noùi voâ ngaõ laø moät beân, sau noùi voâ ngaõ laø trung ñaïo. Laïi nöõa, Phaät noùi höõu ngaõ voâ ngaõ coù hai nhaân duyeân: 1. Duøng theo theá tuïc thì noùi höõu ngaõ. 2. Duøng theo ñeä nhaát thaät töôùng thì noùi voâ ngaõ. Nhö vaäy, noùi höõu ngaõ, voâ ngaõ khoâng loãi. Phaät ôû nhieàu nôi noùi caùc phaùp coù, ôû nhieàu nôi noùi caùc phaùp khoâng: Hoûi: Khoâng neân noùi rieâng caùc phaùp coù, khoâng, vì coù töùc laø coù ngaõ, khoâng töùc laø khoâng ngaõ, sao coøn noùi laïi? Ñaùp: Khoâng phaûi vaäy. Phaät phaùp coù hai thöù khoâng: 1. Chuùng sanh khoâng. 2. Phaùp khoâng. Noùi voâ ngaõ laø noùi chuùng sanh khoâng. Noùi khoâng coù phaùp ngaõ sôû laø chæ phaùp khoâng. Noùi coù ngaõ laø chæ cho bieát coù töôùng giaû danh, ñoái ngöôøi khoâng chaáp tröôùc ngaõ noùi coù ngaõ, ñoái ngöôøi chaáp tröôùc ngaõ töôùng trong

naêm uaån, vì phaù caùi chaáp tröôùc ngaõ ñoù neân chæ noùi coù naêm uaån voâ thöôøng, khoå, khoâng, voâ ngaõ; tòch dieät Nieát-baøn aáy goïi laø coù. Laïi nöõa, coù

hai thöù ñoaïn kieán: 1. Vì haïng taø kieán cho raèng khoâng coù thoï quaû baùo toäi phöôùc khoå, vui ñôøi sau, neân noùi coù ngaõ töø ñôøi naøy ñeán ñôøi sau thoï quaû baùo toäi phöôùc. 2. Vì haïng taø kieán chaáp tröôùc heát thaûy troáng khoâng, hö voâ, maø noùi coù heát thaûy phaùp. Ñoù laø phaùp höõu vi, voâ vi. Laïi nöõa, ñoái chuùng sanh caên khoâng lanh lôïi laém thì noùi voâ ngaõ, ñoái chuùng sanh caên lanh lôïi, trí tueä saâu xa thì noùi caùc phaùp roát raùo khoâng, vì côù sao? Vì neáu voâ ngaõ thì boû heát caùc phaùp, nhö keä noùi: Neáu roõ bieát voâ ngaõ, Coù ngöôøi nhö theá aáy, Nghe coù phaùp khoâng möøng, Nghe khoâng phaùp khoâng lo. Noùi ngaõ laø choã nöông cuûa heát thaûy phaùp, neáu noùi voâ ngaõ laø, heát thaûy khoâng coù choã nöông. Laïi nöõa, Phaät phaùp coù hai caùch noùi: neáu noùi roõ raøng thì noùi heát thaûy phaùp khoâng, neáu phöông tieän noùi, thì noùi voâ ngaõ. Hai caùch thuyeát phaùp aáy ñeàu ñöa vaøo Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Vì vaäy trong Kinh Phaät noùi: Con ñöôøng ñi ñeán Nieát-baøn ñeàu chung moät höôùng, khoâng coù neõo khaùc. Laïi nöõa, coù ngaõ coù phaùp, phaàn nhieàu noùi cho ngöôøi taïi gia, coù cha meï, coù nghieäp baùo toäi phöôùc lôùn nhoû, vì ngöôøi taïi gia phaàn nhieàu khoâng caàu Nieát-baøn, neân ñaém tröôùc nôi quaû baùo ñôøi sau. Ñoái ngöôøi xuaát gia, phaàn nhieàu noùi voâ ngaõ voâ phaùp, vì ngöôøi xuaát gia phaàn nhieàu höôùng ñeán Nieát-baøn. Ngöôøi caàu Nieát-baøn thì khoâng thoï laõnh heát thaûy phaùp, töï nhieân tòch dieät aáy laø Nieát-baøn. Laïi nöõa, coù ngöôøi chöa thaønh thuïc caùc caên tín... tröôùc caàu ñöôïc nhöõng ñieàu coù töôùng, vaäy sau môùi xaû. Vì haïng ngöôøi ñoù Phaät daïy laøm caùc thieän phaùp, boû caùc vieäc aùc. Nhöõng ngöôøi ñoù ñaõ thaønh thuïc caùc caên tín... ñoái vôùi caùc phaùp hoï khoâng caàu ñöôïc ñieàu coù töôùng maø chæ caàu ñaïo xa lìa sanh töû. Vì haïng ngöôøi ñoù Phaät noùi caùc phaùp laø khoâng, voâ sôû höõu. Hai vieäc ñoù ñeàu thaät, nhö ngoùn tay voâ danh cuõng daøi cuõng ngaén, so vôùi ngoùn tay giöõa thì ngaén; so vôùi ngoùn tay uùt thì daøi, daøi ngaén ñeàu thaät, noùi coù noùi khoâng cuõng nhö vaäy. Noùi coù, coù khi laø theá tuïc, coù khi laø ñeä nhaát nghóa; noùi khoâng, coù khi laø theá tuïc, coù khi laø ñeä nhaát nghóa. Phaät noùi coù ngaõ, khoâng ngaõ, ñeàu laø thaät. Hoûi: Neáu hai vieäc aáy ñeàu thaät, taïi sao Phaät phaàn nhieàu taùn thaùn khoâng maø huûy baùng coù?

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 26 25

Ñaùp: Khoâng, voâ sôû höõu, laø phaùp taïng cuûa möôøi phöông heát thaûy chö Phaät, hieàn thaùnh. Nhö trong phaåm Chuùc luïy cuûa kinh Baùt-nhaõ Ba-la-maät noùi: Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø phaùp taïng cuûa chö Phaät ba ñôøi, möôøi phöông. Baùt-nhaõ Ba-la-maät töùc laø khoâng, voâ sôû höõu. Coù khi Phaät noùi coù, ñeå giaùo hoùa chuùng sanh, laâu veà sau ñeàu seõ vaøo trong phaùp taïng Voâ sôû höõu. Hoûi: Neáu nhö vaäy, sao trong kinh Baùt-nhaõ Ba-la-maät noùi: Neáu quaùn naêm uaån khoâng, voâ sôû höõu, chaúng phaûi laø ñaïo? Ñaùp: Trong kinh Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy noùi: Coù vaø khoâng ñeàu khoâng. Nhö trong kinh Tröôøng Traûo Phaïm-chí noùi coù ba thöù taø kieán: 1. Heát thaûy coù. 2. Heát thaûy khoâng. 3. Nöûa coù nöûa khoâng. Phaät baûo Phaïm-chí Tröôøng Traûo raèng: Heát thaûy höõu kieán laø bò duïc nhieãm, bò saân nhueá, ngu si troùi buoäc. Heát thaûy voâ kieán, laø

khoâng nhieãm, khoâng saân, khoâng si, khoâng ñaém, khoâng buoäc. Nöûa coù nöûa khoâng, coù thì ñoàng bò buoäc nhö treân, khoâng thì ñoàng khoâng bò buoäc nhö treân. Ñoái ba thöù kieán aáy, thaùnh ñeä töû nghó raèng: Neáu ta chaáp thoï heát thaûy höõu kieán, thì cuøng vôùi hai haïng ngöôøi kia tranh, ñoù laø haïng ngöôøi chaáp heát thaûy khoâng vaø haïng ngöôøi chaáp nöûa coù nöûa khoâng. Neáu ta chaáp thoï heát thaûy voâ kieán, cuõng cuøng vôùi hai haïng ngöôøi kia tranh, ñoù laø haïng ngöôøi chaáp heát thaûy coù vaø haïng ngöôøi chaáp nöûa coù nöûa khoâng. Neáu ta chaáp thoï nöûa coù nöûa khoâng, cuõng cuøng vôùi hai haïng ngöôøi kia tranh, ñoù laø haïng ngöôøi chaáp heát thaûy khoâng vaø haïng ngöôøi chaáp heát thaûy coù. Vì ñaáu tranh neân phæ baùng nhau, vì phæ baùng nhau neân gaây phieàn naõo. Vì thaáy söï ñaáu tranh phieàn naõo aáy neân boû voâ kieán aáy, vaø caùc kieán khaùc cuõng khoâng chaáp thoï, khoâng chaáp thoï neân lieàn ñöôïc vaøo ñaïo. Neáu khoâng chaáp tröôùc heát thaûy caùc phaùp khoâng, thì taâm khoâng noåi leân ñaáu tranh, chæ döùt tröø kieát söû, aáy goïi laø thaät trí. Neáu chaáp thuû töôùng khoâng cuûa caùc phaùp, thì noãi leân ñaáu traùnh, khoâng dieät ñöôïc caùc kieát söû, nöông döïa trí tueä aáy, laø chaúng phaûi thaät trí. Nhö Phaät noùi: Vì ñoä chuùng sanh cho neân coù noùi phaùp, taát caû ñeàu thaät, chæ vì chuùng sanh ñoái vôùi phaùp aáy coù chaáp tröôùc, khoâng chaáp tröôùc neân coù thaät vôùi khoâng thaät. Do caùc nhaân duyeân nhö vaäy, thaân, khaåu, yù nghieäp cuûa Phaät khoâng coù toäi loãi. Theá neân noùi Phaät thaân, khaåu, yù tröôùc ñaõ bieát roõ, vaäy sau theo trí tueä ñoù maø haønh. Hoûi: Luùc ñaàu noùi Phaät thaân khoâng loãi, mieäng khoâng loãi, yù khoâng loãi, nay laïi noùi thaân khaåu yù theo trí tueä maø haønh, coù nghóa gì sai khaùc? Ñaùp: Tröôùc noùi ba thöù khoâng loãi, khoâng noùi ñeán nhaân duyeân, nay

noùi nhaân duyeân vì theo trí tueä maø haønh neân khoâng loãi; neáu tröôùc khoâng truø löôïng maø khôûi leân thaân khaåu yù nghieäp thì coù loãi. Phaät tröôùc duøng trí tueä khôûi thaân, khaåu, yù nghieäp neân khoâng loãi. Laïi nöõa, Phaät thaønh töïu ba thöù tònh nghieäp; ba thöù tòch tònh nghieäp, ba thöù baát hoä nghieäp. Coù ngöôøi nghi noùi: Nhaân duyeân gì Phaät thaønh töïu nghieäp nhö vaäy? Vì vaäy neân Phaät noùi: Ta heát thaûy thaân, khaåu, yù nghieäp tröôùc do trí tueä, vaäy sau theo trí tueä ñoù maø haønh. Phaät laáy trí tueä bieát quaù khöù, vò lai, hieän taïi, thoâng suoát khoâng chöôùng ngaïi: Ba thöù trí tueä aáy ñoái vôùi ba ñôøi thoâng suoát khoâng chöôùng ngaïi, neân ba nghieäp theo trí tueä maø haønh. Hoûi: Caùc phaùp quaù khöù ñaõ dieät ñaõ taän, khoâng coøn coù gì; caùc phaùp vò lai hieän chaúng ñeán chaúng sanh, chöa hoøa hôïp; caùc phaùp hieän taïi, cho ñeán trong moät nieäm cuõng khoâng coù luùc truï laïi, laøm sao maø coù theå bieát ba ñôøi thoâng suoát khoâng chöôùng ngaïi? Ñaùp: Phaät noùi quaù khöù, vò lai, hieän taïi, thoâng suoát khoâng chöôùng ngaïi, lôøi noùi ñoù ñaâu phaûi hö doái. Laïi nöõa, neáu khoâng coù quaù khöù, vò lai, chæ coù khoaûnh khaéc moät nieäm trong hieän taïi, thì Phaät cuõng khoâng thaønh töïu ñöôïc voâ löôïng coâng ñöùc. Nhö Möôøi trí laø Möôøi löïc, khi aáy cuõng khoâng theå moät taâm coù Möôøi trí ñöôïc. Neáu nhö vaäy, Phaät cuõng khoâng ñöôïc ñaày ñuû Möôøi löïc. Do nhaân duyeân aáy, bieát coù quaù khöù,

vò lai. Hoûi: Neáu quaù khöù, vò lai, hieän taïi ñeàu coù, vaäy theá naøo laø khoâng? Phaät noùi Boán ñeá, veà khoå ñeá quaùn töôùng voâ thöôøng... voâ thöôøng laø sanh dieät, baïi hoaïi, baát khaû ñaéc. Neáu phaùp quaù khöù nay thaät coù thì khoâng goïi laø voâ thöôøng, baïi hoaïi, baát khaû ñaéc. Laïi nöõa, neáu quaù khöù, vò lai, hieän taïi ñeàu coù, thì ñoïa vaøo thöôøng kieán. Vì sao? Vì Phaùp aáy chaéc chaén saün coù ôû trong vò lai, chuyeån töø vò lai ñeán hieän taïi, töø hieän taïi chuyeån vaøo quaù khöù, nhö ngöôøi töø moät phoøng ñi vaøo moät phoøng, khoâng goïi laø maát ngöôøi? Ñaùp: Neáu khoâng maát, coù loãi gì? Hoûi: Neáu khoâng voâ thöôøng, thì khoâng toäi khoâng phöôùc, khoâng sanh khoâng töû, khoâng troùi khoâng môû. Toäi laø möôøi nghieäp ñaïo baát thieän-saùt... neáu khoâng voâ thöôøng, thì khoâng coù toäi saùt. Nhö trong ñoaïn phaân bieät taø kieán noùi, löôõi dao ñi qua giöõa baûy phaàn cuûa thaân (Phaùi ngoaïi ñaïo Pak- udha chuû tröông baûy yeáu toá: ñaát, nöôùc, gioù, khoâng, khoå vui, linh hoàn, hôïp thaønh thaân. Baûy yeáu toá ñoäc laäp vôùi nhau – ND), khoâng gaây naõo haïi. Phöôùc laø möôøi nghieäp ñaïo thieän, baát saùt... voâ thöôøng laø phaân bieät sanh töû,

neáu khoâng voâ thöôøng thì cuõng khoâng coù sanh töû, cuõng khoâng troùi, khoâng môû, nhö vaäy sai laàm voâ cuøng? Ñaùp: Caùc phaùp trong ba ñôøi ñeàu coù töôùng rieâng, phaùp quaù khöù coù töôùng quaù khöù, phaùp vò lai coù töôùng vò lai, phaùp hieän taïi coù töôùng hieän taïi. Neáu phaùp quaù khöù, vò lai maø coù töôùng hieän taïi, thì neân coù lôøi naïn vaán aáy. Nay quaù khöù, vò lai, hieän taïi ñeàu coù töôùng rieâng. Laïi nöõa, neáu thaät khoâng coù quaù khöù, vò lai thì cuõng khoâng coù luaät nghi xuaát gia. Vì côù sao? Vì neáu hieän taïi truï trong aùc taâm, quaù khöù laïi khoâng coù thoï giôùi, aáy laø chaúng phaûi Tyø-kheo. Laïi taâm baäc Hieàn Thaùnh ôû trong theá tuïc, khi aáy leõ ñaùng phaûi laø phaøm phu; vì khoâng coù ñaïo ôû quaù khöù, vò lai, hieän taïi. Nhö vaäy cuõng khoâng coù toäi nguõ nghòch (gieát cha, gieát meï, gieát A-la-haùn, laøm toån thöông thaân Phaät, phaù hoøa hôïp Taêng – ND). Vì côù sao? Vì toäi nghieäp nguõ nghòch ñaõ qua ñi, khi ngöôøi cheát ñaõ vaøo ñòa nguïc, toäi nguõ nghòch aáy ôû vò lai khoâng coù nghieäp neân khoâng coù baùo, coøn thaân hieän taïi khoâng laøm toäi nghòch. Neáu khoâng coù quaù khöù thì khoâng coù toäi nghòch, neáu khoâng coù toäi nghòch, thì ñaâu coù toäi khaùc. Phöôùc cuõng nhö vaäy, neáu khoâng toäi phöôùc, aáy laø taø kieán, khaùc gì caàm thuù! Laïi nöõa, ta khoâng noùi quaù khöù, vò lai coù nhö töôùng hieän taïi coù, ta noùi quaù khöù tuy dieät maø coù theå nhôù töôûng, phaùt sanh taâm taâm soá phaùp, nhö löûa taét ngaøy qua, ngaøy nay coù theå nhôù töôûng laïi, khoâng theå noùi vì nhôù töôûng tôùi ñöôïc cho neân löûa lieàn coù. Hoaëc thaáy chaát cuûi cuõng sanh taâm töôûng nhôù bieát seõ ñoát löûa. Löûa ngaøy mai nhö löûa ñaõ qua, khoâng theå vì nay coù taâm nghó tôùi löûa maø löûa lieàn coù. Caùc vieäc vò lai cuõng nhö vaäy. Taâm hieän taïi, tuy khoâng truï laïi trong moät nieäm, song töông tuïc sanh, cho neân coù theå bieát caùc phaùp. Beân trong do yù hieän taïi laøm nhaân, beân ngoaøi do caùc phaùp laøm duyeân, töø nhaân duyeân aáy phaùt sanh yù thöùc, duøng yù thöùc töï taïi bieát phaùp quaù khöù, vò lai, hieän taïi, chæ khoâng töï bieát taâm taâm soá phaùp hieän

taïi, ngoaøi ra ñeàu bieát ñöôïc. Hoûi: Trong phaåm Nhö töôùng cuûa kinh Baùt-nhaõ Ba-la-maät noùi: ba ñôøi chæ moät töôùng, ñoù laø voâ töôùng, taïi sao noùi trí tueä Phaät bieát ba ñôøi thoâng suoát khoâng chöôùng ngaïi? Ñaùp: Chö Phaät coù hai loái thuyeát phaùp: Tröôùc phaân bieät caùc phaùp, sau noùi roát raùo khoâng. Neáu noùi caùc phaùp ba ñôøi, thoâng suoát khoâng chöôùng ngaïi, aáy laø phaân bieät noùi, neáu noùi ba ñôøi moät töôùng voâ töôùng, aáy laø noùi roát raùo khoâng. Laïi nöõa, chaúng phaûi baäc Nhaát thieát trí, ñoái vôùi ba ñôøi, trí tueä coù ngaïi, maø caùc baäc hieàn thaùnh Quaùn Theá AÂm, Vaên-thuø-sö-lôïi, Di-laëc, Xaù-lôïi-

phaát ñoái vôùi ba ñôøi trí tueä ñeàu coù chöôùng ngaïi. Do nhaân duyeân aáy, noùi trí tueä cuûa Phaät ñoái vôùi ba ñôøi thoâng suoát khoâng chöôùng ngaïi, khoâng vì voâ söï maø noùi. Laïi nöõa, coù ngöôøi ñoái vôùi ba ñôøi sanh taø kieán, cho raèng phaùp quaù khöù vaø chuùng sanh coù ban ñaàu, khoâng coù ban ñaàu. Neáu coù ban ñaàu thì coù chuùng sanh môùi sanh. Caùc phaùp cuõng khoâng nhaân khoâng duyeân maø sanh. Neáu khoâng ban ñaàu thì cuõng khoâng cuoái cuøng. Neáu khoâng ban ñaàu, khoâng cuoái cuøng thì ñoaïn giöõa cuõng khoâng. Coù ban ñaàu laø coù giöõa, coù sau, khoâng coù tröôùc; coù cuoái cuøng laø coù ñaàu, coù giöõa, khoâng coù sau; coù giöõa laø coù ñaàu coù sau. Neáu chuùng sanh vaø caùc phaùp khoâng coù ban ñaàu thì cuõng khoâng giöõa khoâng sau. Neáu khoâng ba ñôøi, thì hoaøn toaøn khoâng coù gì. Laïi nöõa, neáu khoâng coù ban ñaàu, laøm sao coù baäc Nhaát thieát trí? Vì phaù caùc taø kieán nhö vaäy, neân noùi caùc phaùp ba ñôøi nhaát töôùng, ñoù laø voâ töôùng; chöù khoâng phaù trí tueä veà ba ñôøi cuûa Phaät. Hoûi: Voâ töôùng laø höõu bieân? Ñaùp: Neáu voâ töôùng töùc laø voâ bieân, laø phaùp khoâng theå noùi khoâng theå naïn, laøm sao noùi laø höõu bieân. Neáu trong voâ töôùng maø chaáp thuû töôùng, chaúng phaûi laø voâ töôùng. Voâ töôùng aáy goïi laø baát khaû ñaéc khoâng, trong aáy voâ töôùng cuõng baát khaû ñaéc, khoâng cuõng baát khaû ñaéc, theá neân goïi laø baát khaû ñaéc khoâng. Laïi nöõa, Phaät coù hai ñaïo: 1. Phöôùc ñöùc ñaïo: Coù ngöôøi nghe Phaät coù Möôøi löïc, Boán voâ sôû uùy, Boán trí voâ ngaïi, Möôøi taùm phaùp khoâng chung, sanh taâm cung kính tin vui. 2. Trí tueä ñaïo: Coù ngöôøi nghe noùi caùc phaùp do nhaân duyeân hoøa hôïp sanh, neân khoâng coù töï taùnh, lieàn lìa boû caùc phaùp, ñoái vôùi “khoâng” taâm khoâng chaáp tröôùc, nhö maët traêng hay laøm thaám vaät, maët trôøi hay laøm chín vaät, nhôø hai nhaân duyeân aáy vaïn vaät ñöôïc thaønh. Phöôùc ñöùc vaø trí tueä cuõng nhö vaäy. Phöôùc ñöùc ñaïo hay sanh caùc coâng ñöùc, trí tueä ñaïo ñoái vôùi phöôùc ñöùc ñaïo hay lìa caùc taø kieán chaáp tröôùc. Vì vaäy, Phaät tuy noùi roát raùo khoâng, maø cuõng noùi thoâng suoát ba ñôøi khoâng chöôùng ngaïi, maø khoâng bò loãi. Nhö vaäy, ñaõ löôïc noùi nghóa Möôøi taùm phaùp khoâng chung cuûa Phaät. Hoûi: Neáu nhö vaäy, sao Ca-chieân-dieân Ni-töû noùi Möôøi löïc, Boán voâ sôû uùy, Ñaïi bi, Ba yù chæ khoâng chung, goïi laø Möôøi taùm phaùp khoâng chung? Neáu tröôùc ñoù vöøa noùi Möôøi taùm phaùp khoâng chung laø nhaân nghóa, thì sao Ca-chieân-dieân Ni-töû cuõng noùi Möôøi taùm phaùp khoâng chung nhö vaäy?

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 26 29

Ñaùp: Vì vaäy neân goïi laø Ca-chieân-dieân Ni-töû, coøn neáu laø Thích töû thì khoâng noùi nhö vaäy. Thích töû noùi laø noùi phaùp khoâng chung thaät. Phaät phaùp voâ löôïng, ba möôi saùu phaùp aáy (Möôøi löïc, Boán voâ uùy, Ñaïi bi, Ba nieäm, Möôøi taùm phaùp khoâng chung – ND) chæ laø moät gioït nöôùc trong bieån caû Phaät phaùp, phaùp cuõng khoâng ít, côù sao truøng soá Möôøi taùm? Laïi nöõa, caùc A-la-haùn, Bích-chi Phaät, Boà-taùt cuõng coù Möôøi löïc bieát ñöôïc ñuùng ñaïo lyù khoâng ñuùng ñaïo lyù, phaân bieät nghieäp quaû baùo ba ñôøi, caùc thieàn ñònh cho ñeán laäu taän trí... côù sao noùi (Ca-chieân-dieân-ni-töû noùi möôøi taùm phaùp aáy – ND) laø phaùp khoâng chung? Hoûi: Thanh Vaên, Bích-chi Phaät, Boà-taùt khoâng theå bieát heát bieát khaép, chæ coù thoâng vaø minh, khoâng coù löïc, rieâng Phaät môùi bieát heát bieát khaép, neân noùi laø khoâng chung, nhö trong Möôøi löïc noùi? Ñaùp: Phaät noùi nghóa Möôøi löïc, khoâng noùi bieát heát bieát khaép, chæ noùi ngay laø bieát ñuùng ñaïo lyù khoâng ñuùng ñaïo lyù. Noùi bieát heát bieát khaép laø caùc luaän nghò sö noùi. Hoûi: OÂng tröôùc töï noùi trong kinh Ñaïi thöøa noùi: Phaät vì haønh Boà-taùt maø töï noùi bieát heát bieát khaép? Ñaùp: Trong kinh Ñaïi thöøa noùi, ích gì cho oâng, oâng khoâng tin Ñaïi thöøa, khoâng neân daãn laøm chöùng. OÂng neân töï noùi ra phaùp Thanh vaên laøm chöùng. Laïi nöõa, Phaät tuy bieát heát bieát khaép, maø Thanh vaên, Bích-chi Phaät coù ñöôïc ít phaàn, coøn möôøi taùm phaùp khoâng chung (chæ rieâng Phaät coù – ND) thôøi Thanh vaên, Bích-chi Phaät tröôùc sau ñeàu voâ phaàn. Vì vaäy neân goïi laø phaùp khoâng chung thaät. Hoûi: Möôøi taùm phaùp khoâng chung, Nhò thöøa cuõng neân coù phaàn, chæ Phaät thaân khaåu nieäm thöôøng khoâng loãi, coøn Nhò thöøa thaân khaåu nieäm cuõng khoâng loãi. Nhö vaäy ñeàu neân coù phaàn? Ñaùp: Khoâng phaûi. Vì côù sao? Vì thöôøng khoâng loãi môùi goïi laø khoâng chung, khoâng phaûi chæ do khoâng loãi maø goïi laø khoâng chung. Thanh vaên, Bích-chi Phaät, ñoái vôùi thöôøng khoâng loãi, voâ phaàn. Laïi nöõa, coù choã noùi A-la-haùn coù löïc, khoâng coù choã naøo noùi A-la-haùn coù phaùp khoâng chung, oâng khoâng tin Ñaïi thöøa neân khoâng thoï nhaän möôøi taùm phaùp khoâng chung chaân thaät, maø laïi noùi truøng con soá möôøi löïc... vieäc aáy khoâng theå ñöôïc. Nhö taùm möôi veû ñeïp cuûa oâng tin, trong Tam taïng khoâng coù, côù sao khoâng noùi laïi? Hoûi: Chuùng toâi phaân bieät möôøi taùm phaùp khoâng chung, khoâng truøng soá. Nhöõng gì laø möôøi taùm? 1. Bieát thaät töôùng caùc phaùp, goïi laø Nhaát thieát trí.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 26 30

2. Töôùng caùc coâng ñöùc cuûa Phaät khoù hieåu, neân coâng ñöùc voâ löôïng. 3. Thaâm taâm thöôøng nghó ñeán chuùng sanh, neân goïi laø ñaïi bi. 4. Ñöôïc trí khoâng ai saùnh baèng, neân trí tueä töï taïi. 5. Kheùo hieåu taâm thöôøng, neân ñònh töï taïi. 6. Ñöôïc coù phöông tieän ñoä chuùng sanh, neân bieán hoùa töï taïi. 7. Kheùo bieát nhaân duyeân caùc phaùp, neân kyù bieät voâ löôïng. 8. Noùi thaät töôùng caùc phaùp, neân kyù bieät khoâng hö doái. 9. Phaân bieät truø löôïng môùi noùi, neân noùi khoâng loãi. 10. Thaønh töïu ñöôïc möôøi löïc, neân trí tueä khoâng giaûm. 11. Trong

heát thaûy phaùp höõu vi, chæ quaùn phaùp tuï voâ ngaõ, neân thöôøng tu haïnh phoùng xaû. 12. Kheùo bieát phaûi thôøi khoâng phaûi thôøi, an laäp nôi tam thöøa vì thöôøng quaùn chuùng sanh. 13. Thöôøng nhaát taâm, neân khoâng thaát nieäm. 14. Thieän taâm saâu xa trong voâ löôïng A-taêng-kyø kieáp neân khoâng coù taäp khí phieàn naõo. 15. Ñöôïc trí chaân tònh, neân khoâng ai coù theå ñuùng nhö phaùp chæ loãi ñöôïc. 16. Ñôøi ñôøi kính troïng baäc toân quyù neân coù töôùng ñaûnh khoâng theå thaáy. 17. Tu taâm ñaïi töø bi, neân an töôøng ñeå chaân xuoáng döôùi chaân nhu nhuyeán, chuùng sanh gaëp ñöôïc lieàn ñöôïc vui. 18. Ñöôïc Thaàn thoâng Ba-la-maät neân chuyeån taâm chuùng sanh laøm cho hoan hyû ñaéc ñoä; nhö khi ñi vaøo thaønh, hieän löïc thaàn bieán? Ñaùp: Möôøi taùm phaùp khoâng chung nhö vaäy, chaúng phaûi trong Tam taïng noùi, maø caùc Kinh khaùc cuõng khoâng noùi. Vì coù ngöôøi tìm kieám phaùp aáy, neân caùc luaän nghò sö Thanh vaên löôïm laëc choã noï, choã kia soaïn taäp laïi, taùn thaùn coâng ñöùc Phaät. Nhö noùi: Noùi khoâng loãi, tueä khoâng giaûm, nieäm khoâng maát, ñeàu laø töø Möôøi taùm phaùp khoâng chung trong Ñaïi thöøa daãn ra ñeå luaän nghò. Tuy coù töôùng ñaûnh khoâng theå thaáy, döôùi chaân nhu nhuyeán, nhö vaäy raát nhieàu, khoâng neân ñeå ôû trong Möôøi taùm phaùp khoâng chung. Phaùp khoâng chung ñeàu laáy trí tueä laøm yù nghóa. Thaân löïc cuûa Phaät nhö löïc cuûa möôøi vaïn baïch höông töôïng vaø löïc thaàn thoâng ñeàu khoâng noùi, vì vaäy neân bieát trong Möôøi taùm phaùp khoâng chung, chæ noùi ñeán coâng ñöùc trí tueä, khoâng noùi ñeán quaû baùo töï nhieân. Laïi nöõa, Möôøi taùm phaùp khoâng chung aáy, trong A-tyø-ñaøm phaân bieät thu nhieáp vaøo Naêm uaån. Thaân, mieäng khoâng loãi, thaân mieäng theo trí tueä haønh, thì nhieáp vaøo saéc uaån. Khoâng dò töôûng thì nhieáp vaøo töôûng uaån,

khoâng coù taâm baát ñònh thì nhieáp vaøo thöùc uaån, coøn laïi thì nhieáp vaøo haønh uaån, ñeàu ôû trong Boán thieàn. Phaät ôû trong Boán thieàn ñaéc ñaïo, ñaéc Nieát- baøn. Coù ngöôøi noùi: Boán phaùp khoâng chung thuoäc saéc phaùp (Thaân khoâng loãi, mieäng khoâng loãi, thaân nghieäp, khaåu nghieäp theo trí tueä haønh – ND) thì nhieáp vaøo Saéc giôùi, Duïc giôùi, caùc phaùp khoâng chung khaùc thì nhieáp vaøo chín ñòa; ñeàu laø thieän; ñeàu laø phaùp voâ laäu. Boán phaùp thuoäc saéc do nhaân duyeân vaø taêng thöôïng duyeân sanh, caùc phaùp coøn laïi do Boán duyeân sanh; boán Phaùp khoâng duyeân, möôøi boán phaùp coù duyeân. Boán phaùp theo taâm haønh, khoâng töông öng vôùi taâm, möôøi ba phaùp töông öng vôùi taâm cuõng theo taâm haønh, moät phaùp khoâng töông öng vôùi taâm cuõng khoâng theo taâm haønh. Caùc nghóa nhö vaäy ñeàu coù phaân bieät trong A-tyø-ñaøm. Ban ñaàu phaân bieät nhö vaäy, khi vaøo trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät, thaät töôùng caùc phaùp thaûy ñeàu moät töôùng, ñoù laø voâ töôùng, vaøo taâm Phaät taát caû töôùng ñeàu dieät.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.